

ROMAAN

No 8

SISU:

Sven Elvestad: Daam ratastoolil.
 Otto Höcker: Merekarud.
 Gustav Adolf Becquer: Rohelised silmad.
 Andres Silla: Elumures.
 Magda Gless: Peeter Piniigin.
 Pu Sung Ling: Joogiseltsiline.
 P. Grünfeldt: Suurel Reedel.
 A. Bevernschulte: Amor meie ajal.
 Iwan Wasow: Kui teaksid sa!
 Wilhelm Müller: Yoghi.
 Andres Silla: Kui kewade ärkab.
 H. Pol: Põhjamaa Pariis.
 H. Courths-Mahler: Iseäralik tingimus.

Lihawõttenumber.



AR

SP
7590

Kirjastus-osaühisus „Areng”
 Tallinn, 1925. IV. aastakäik.

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 4 (70)

o n: Wanem-kellner.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast. Ada Altberg, Ed. Arukäe, E. Amos, R. Allemann, A. Baumann, Hilda Bode, R. Baumann, E. Emann, Wold, Erik, R. Esop, A. Franz, Lolo Juuse, Elmar Kukk, Jaanus Kaik, A. Kimalane, Egon Kaeli, R. Laut, Lepman Elwine Luikman Edmund Leiten, Loorberg, P. Melifer, E. Mikita, F. Moormann, W. Muna, Amanda Neumannskraft, Walfried Neumannskraft, Alfred Petton, F. Piilmann, W. Petersen, E. Paijas, Dolly Paijas, Harald Reining, A. Rutnik, O. Riesenkampf, M. Stern, Ed. Tohwer, A. Tohwer, Oskar Tirmann, Arnold Wiher, Felix Willemsen, Weimann, Wigo Jürgens, T. Maasik, T. Kauks, Hilja Kollist, H. Tamm, E. Tobber, E. Waldt, Aleks. Willemsen.

Tartust: A. Bergmann, Elmar Kirts, E. Meerits, Hedwig Puijas, August Puusepp, Aleks. Sabrak, K. Tralla, A. Poolake.

Pärnust: K. Heinluht, K. Johanson, Milda Küng, E. Karlson, G. Laur, J. Porgand, Herbert Roger, F. Roger, A. Reinwald, E. Sirk, Joh. Sepp, Katarina Seiler, E. Tõlp, K. Wilmansen, A. Watanoa, G. Tomson, H. Kaskema.

Wõrust: Wolly Waino, A. Kornel, F. Piirand, Wolly Piip.

Walgast: J. Kõide, W. Kirschbaum, H. Wilist.

Wiljandist: Reinhold Hunt, J. Koik, W. Matsike. **Paidest:** Joh. Jaama, Joh. Kolin. **Rakwerest:** Fritz Kask. **Narwast:** A. Peil, K. Sakk.

K.-Nõmmelt: E. Grents. **Raasikult:** O Lipstok. **Raplust:** J. Ustritsow. **Aserist:** T. Weigel. **Nõmmelt:** Elwine Weltberg, I. Lippu. **Jõgewalt:** R. Terasmägi. **Olustwerest:** J. Sulg. **Koigist:** Paul Pariis. **Walgutast:** E. Priks. **Türlit:** Musu Albert. **Wiru Roelast:** Ady Kaber. **Kiwijärwelt:** M. Krasmik. **Sõmmerpalust:** H. Johannson, H. Hör. **rak. Lellest:** Ed. Hanko. **Lümmadalt-Peetar Toop. Maalennu diw. Eskadrill nr. 2** — E. Kiljak.

Neist wõitsid loosimisel: 1) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest — **Jaanus Kaik**, Tallinn, Graniidi tän. 24—7; 2) A. H. Tammsaare—Warjundid — **Wolly Waino**, Wõru, Tartu tän. 25—1; 3) M. Linnasaar „Lembitu“ sündimine — **A. Peil**, Narwa, I. diw. staap.

„Romaani talitus.“

Ilusam ja wäärtuslikum kingitus

LIHAWÕTTE PÜHIKS,

leerilastele ja kõigile igal ajal

on „ROMAAN' i“ köidetud aastakäigud.

Aastakäik 1922 ilu — ja poolnahkkõites 700.— mk.

1923 " " " " 900.— "

1924 " " " " 950.— "

Kõitmatult on iga aastakäik 200 mk. odavam.

AASTAKÄIGUD on müügil suuremates raamatukauplustes. Kus neid saada ei ole, tellige otse talitusest, kust teile raamatud ilma iga lisamaksuta kätte saadetakse.

Tellimise aadress: „Romaani“ talitus, Tallinn,

Müüriwahe tän. 16-B.

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.	KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	TALITUSE AADRESS:	1/2 „ „ 1750.—	1/3 „ „ 450.—
1/4 „ (6 nr.nr.)	„ 225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	„ 80.—	(uks B Laenupanga majas).		Tekstis 50% kallim.
Üksiknumber	„ 40.—	Telefon 12-53.		

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 8 (74)

Aprill 1925

IV aastakäik.

Daam ratastoosil.

Norra kirjaniku Ewen Elvestad'i romaan.

5

Kõige pealt tuli notaariga läbi rääkida ja siis. . .

Kui Krag mõõda tänawat weidi alla sammunud, jäi ta äkki seisma.

Keegi jälgis teda.

Seal laternaposti juures seisis mees hallis mantlis.

Kahetsateistkümnes peatükk.

Rülatline.

Åsbjörn Krag ei tohtnud aega wiita, kui ta tahtis mängu enne keskööd lõpetada. Ja seda ta pidi, kui ta ei tahtnud, et proua Habermann ja teised kaasjüüdlased pesa enne ta tulekut maha jätawad.

Et mees hallis mantlis detektiivi teele oli sattunud, oli selles mõttes hea märk, kuna ta ju seega teada ei wõinud, mis panisoonis wahpeal oli juhtunud; oli ta ju kogu aeg Kragi jälgijaks olnud.

See oleks Kragi jaoks wõrdlemisi lihtne asi olnud oma tagaajajat eeskiteele wiia, kuid sõarane asi teda esialgu ei huwitatud. Krag läks edasi, ilma et ta paremale wõi pahemale poole oleks waadanud. Paar minutit hiljem seisis ta notaari maja ees. Ühest bürooaknast paistis tuli, seega tegi siis notaar tõesti tööd, nagu ta oli lubanud.

Kui Krag läbi ulse astus, heltis ta koraks pilgu tänawale. Jah, seal seisis tõepoolest mees hallis mantlis ja waatles ükssilmi mingisuguseid wäljapanekuid waateaknal.

Notaar oli üksi oma lukustatud büroos.

Ta pidi ise wälja tulema ja awama.

Ta wiis detektiivi seesmisse tuppa ja näitas talle mõnda paberit, mis wedelesid siin-seal laual.

„Nagu näete, teen tööd Teie abielu-akti kallal,“ ütles ta. „Kuid ikkagi weel on Teil wõimalik asja ümber lükata, kui mingi talitus ette on juhtunud. Otsesoheselt delba, tahaksin Teie tähelepanu juhtida asjaolule, et Teie mitte pimest ei tohi talitada, kuulates ainult oma südame ja südametunnistuse häält. Kui olete sügawamini järele mõtelnud, siis rebime dokumendid puruks, kui aga tahate.“

„Sugugi mitte,“ wastas Krag, ja nüüd rääkis ta oma tuntud tugewa ja jõulise häälega. Ta lehitseis paberid.

Notaar waatas talle imestades otsa.

„See hääl,“ ütles ta. „Suur Jumal, see hääl. . .“

„Kunas küsis Teid proua Habermann abiks?“ küsis Krag.

Notaar wiskas enese toolile ja naeris täiesti lõrist, kuna ta detektiivi ükssilmi waatles.

„Kas olete Teie?“ küsis ta, „wõi ei ole see Teie?“

"Mina olen," vastas Krag, "mul polnud aega rüütumiseks, mul pole ka aega, seda asja ligemalt seletada. Minult niipalju võin Teile ütelda, et olete sattunud jultunud petiste võrku, kes Teile üldiselt tunnustatud nime tahavad fiktsuda ühte erakorralise pettelooke."

Udmolaadi lõbus tugu näis alatafa kaswawat.

"See on suurepärane," ütles ta, "tõesti suurepärane. Teistkorda võrdlemise lähtelise aja jookul juhtub see nii, et Teid kohtan situatsioonides, milles ma Teid kõige vähem olen oletanud. Kas mäletate lugu künnetuhandekroonilise weskliga? Seal tööstasite imehästi. Aga et ma Teid nüüd jälle letan noore Ameerika neiu kosjakandidaadina . . . ei, kas teate, Krag, mina Teile asemel kostisin wanamoort, see alles oleks Teile wastaw naine."

"Kahlemata, herra notaar, kuid Teile pole mu küsimust ikka veel wastanud."

"Nii siis tahan Teile jutustada, et see auwäärt daam pööris eile minu poole, kas wõlaksin oma peale selle abielu formaalse külje korraldamise. Kuid praeguse minutini ei almanud ma sugugi, et selles loos midagi mada wõiks olla . . ."

"Uusun Teid," katkestas detektiiv jutu ja foris edasi paberites, kummi ta lõpuks oli leidnud, mida otsis.

See oli üks Byrrian Nuslewatni kiri, milles see ähwardas Ameerikasse tulla. Kas see Nuslewatn õige oli, — da ei wõinud isegi Krag praegu'el filmapilgul teada; kuid ta uskus kindlasti, et olemas on mingi mees kes seda nime kannab.

"Selle kirja" ütles ta notaarile, "wõtan mõneks ajaks omale. Teised paberid wõiwad esialgu Teile kätte jääda. Wastki on meil kõigi neid waja. Ja nüüd pean lah'uma. Elage hästi."

Kui Krag juba ukse peal o'i, ütles notaar: "Doodan, Teile mõtlete minu peale, kui tarwis on Teile pruuti ja ta kaasklast kuhugi mahutada."

"Selleks minu sõna," vastas Krag.

Kui ta tänawale jõudis, jalutas hallis mantlis mees ikka veel edasi-tagasi. Truu koerana jälgis ta detektiivi.

Krag läks telegraafi kontori. Ta saatis paar kiirtelegrammi teele, milles nõudis kiiret wastust.

Siis läks ta kiiresti "Grand'i". Seda läbikäiku kajutas ta tihtri, kui tahtis tallestki tagaajajast lahti saada. "Grand" lähenemas talle teatud mõttes rebasesepa. Selles suures lõbusustkohas oli väga palju wäljamineku-teid ja rohkesti peiduurkaid. Paar minutit hiljem is-

tus ta juba woorimehel ja sõitis koju. Nüüd polnud halli mantliga meest enam näha.

See oli laupäewal 22. kuupäewal paar minutit enne 1/2 10, kui Krag koju jõudis. Täna pandi pausioonis ball toime, see saladuslik ball, millest ameeriklane Franklin isegi Chicagosse oli telegrafeerinud. Kuid kindel oli, et ball alles siis õigesse hoosse satub, kui tantšijanna wäljast koju on jõudnud, s. o. pärast kella 1/2 11. Krag läks oma töötuppa, mis asus korteri keskel. Wäiksest mahagonikapist wõttis ta kaks asja: fotograafiaapparaadi ja weel ühe wäikse eseme, mis sarnanes filmatorfawalt rewolwri — magneesiumwalguse apparaadi. Tal oli nähtawasti kawatsus fotografeerida. Kuid mida tahtis ta fotografeerida?

Ta asetas asjad lauale, magneesiumpadrundi pani ta tuhatoofi. Siis algas demaskeerimine. Ta wõtab parula peast, peheb wärmi ja puudri näolt. Kuna ta seda kõike weel toimetab, teatab äkki majahoidja, et teda keegi herra ootawat.

Krag küüb, kes ta on, kuid majahoidja ei tunne teda. See olla herra kelmistes aastates, elegantselt riietatud, nähtawasti wäljamaalane. Ta on annud oma nimekaardi. Krag wõtab selle wastu ja loeb:

J. Goya

Barcelona.

Peale selle on pliiatfiga kaardile Inglise keeles kirjutatud:

"On äärmiselt tahtis, et Teiega lohe kokku saan. Pean Teid kinni ainult paar minutit."

"Hüwa," ütles Krag, waidi pahane tülituse pärast. "Laske herra tuleb."

Majahoidja laob. Järgmisel filmapilgul awaneb uks, ja wõõras astub tuppa.

Krag on üllatatud. Wõõras pole keegi muu kui mees hallis mantlis.

Ta ülespidamine on a'gusest saadik ähwardaw: ta tuleb ukse oma taga ja astub lohe detektiivi ette.

"Et iga efiarmamist kõrwaldada," ütles ta, "on wist sünnis, et Teile näitan oma sõjariista."

Sellega tõmbas ta rewolwri taskust.

Uheksateistkümmes peatükk.

Mees hallis mantlis.

Ashjörn Krag polnud sugugi mõelnud wõimaluse peale, et mees hallis mantlis ka nüüd weel ta järgi wõiks wälkseda ja isegi weel nii ruttu ta korteri jõuda.

Seepärast oli ta ka nii ettemaatamatu ol-
nub ja osa riiekest, mis ta praegu oli kannud
— siia-sinna laiali paisanud.

Kui mõõras neid nägi, tuskatas iseäralik
naerumine ta suumurkades.

„Mul polnud mingijugust tõendust waja,“
ütles ta, „tundsin Teid kohe ära.“

Asbjörn Krag heitis pilgu oma kellale,
teise mõõrale ja ütles:

„Teie näete, et mul on tibe kiire, ja et
ma end oma asjatalitusest eemale ei taha lasta
hoida.“

„Ei,“ ütles mõõras, „ärge end ilma asjata
selle loo seletusega aega wiitke. Teil pole lap-
sega tegemist.“

Asbjörn Krag astus ukse juure.

„Teie olete uksele riivi ette lükanud,“
ütles ta, „nii ei tohi minu majas karistamata
üles astuda.“

Kuid samal filmapilgul oli mees rewolwri
wastu ta rinda surunud.

„Tustament minu arwamine,“ lausus sis-
tungija, „tustament minu arwamine, kuid kuna
ma sel filmapilgul olen tugewam, luban en-
dale nii üles astuda, nagu oleksin mina isand
majas. Loodan, et mulle andeks annate.“

Selle mehe pilgus oli midagi, mis Kragi
ustluma pani, et et siin naljatamisega tegemist
pole — see tüübiline Ameerika nägu awaldas
energiat ja häbematusi.

Krag jäi seisma ja kaalus järgi: ta pidi
arusaamisele jõudma, et ta praegu igatahes
oli selle mehe wõimuses. Ta arwas wälja, et
ta sellele juhtumusele kõige enam wõib ohwer-
dada kümme minutit; selle aja jooksul pidi ta
kas leidma pääsete wõi aga rahulikult pealt
waatama, kuidas fogu asi ta käest libiseb. Kuid
ta uskus, et tal siiski on olemas wäike troost:
arwatawasti pole see mees weel proua Haber-
manniga rääkinud, oletas ta. Ja enne ei wõeta
wist ka põgenemist ette, enne kui see mees, kes
kuulus kindlasti peategelaste rida — tagasi
pole jõudnud.

Aga millised kaitseabinõud olid tal praegu
käepärast? Kirjutuslaua sahtlis oli tal laetud
rewolwer, ta kuuetaskus laadimatu. Saaks ta
näüd ühe neist sõjariistust kätte, siis peaks ehk
mõõras oma osa temaga wahetama.

Nagu wälk lähwatas see mõte ta peast
läbi.

„Kas Teie ei tahaks maha istuda?“ lau-
sus halli mantliga mees. „Kas haritud in-
imest wõiwad ju isegi säärasel puhul rahuliku
juttu wõsta.“

Asbjörn Krag tõmbus aegamisi kirjutus-
laua juure tagasi. Ameeriklane tuli kui tiiger

kaasa, ilma et ta oma rewolwrit karmawäärtsi
oleks kiigutanud.

Krag wõttis istet ja wiskas ühe jala teise
peale.

„Enne kui jätkate,“ ütles ta, „palaksin
kõige pealt Teie nime teada saada.“

Mõõras istus teisele poole lauda. Ta toe-
tas parema küünarnuki lauale ja sihtis oma
sõjariistaga Kragi otsaesisele.

„Mis ühele hea, see on ka teisele wastu-
wõetaw,“ ütles ta. „Teie pange samati kui
mina oma käed lauale.“

„Ja kui ma selle wastu oleksin?“

Mõõra pilgus helkis jällegi julm, pilkaw
naeratus.

„Olen selles asjas paljugi kaalule pan-
nud,“ seletas ta. „See on minu jaoks eluküsi-
mus, et pean selle wõiste Teiega lõpule wiima.
Ja selle sihi kättesaamisel ei kohku ma tagasi
ühegi abinõu eest, ma ei kohku tagasi
ühegi abinõu eest!“

Asbjörn Krag toetas oma käewarred wastu
lauda. Ta mängis paberinoaga.

„Näüd wõin Teile ka oma nime ütelda,“
lausus mõõras. „Minu nimi on Hamilton.“

„Ja mina olen sama tark kui ennist,“ was-
tas Krag. „Seda nime ei tunne ma sugugi.“
Teine naeratas julmalt.

„Kuna Teie näüd mu nime teate,“ ütles
ta rahulikult, „ja mina Teie oma, siis wõime
kauplema hakata. Formaliteetidid oleksid for-
raldatud.“

Krag noogutas pead, nagu oleks ta täiesti
nõus.

Mõõras jatkas:

„Teie ei aimagi wist, et ma selles asjas
olen peategelane.“

„Misjubes asjas?“

„Selles kelmuses, mille keskohaks oli näi-
likult proua Habermann.“

„Kelmuses?“ küsis Krag.

„Jah.“

„Noh, Teie olete röömustawal wiisil wäga
awalik. See on sõnasõnaline ülestunnistus.
On see Teie soow, iseennast üles anda? Kas
soowite ehk, et pean Teid arreteerima?“

„Näib oluford Teile jarnane?“ küsis mõõ-
ras omapoolt. „Ei, wastuoksa, mu herra. Ül-
len ainult seepärast seda nii awalikult, et aega
loftu hoida. Wõin Teile jutustada, et see
olen mina, kes kõik selle loo wälja mõelnud,
ja ma wõin Teile kinnitada, et see plaan on
juurepärane ja tingimata läheb korda.“

„Siin elsite Teie,“ ütles Krag. „Korda ta
et lähe.“

„Kes talistats seda?“

„Mina.“

„Kas tõesti? Kuulsin kunagi poomisurma mõistetud meest tulewiku kawatusjatest kõnelewat. Teie tuletate mulle teda meele.“

„Kawatsete ehk seda riistapuud tarwitada?“ küsis Krag, kuna ta teise laetud rewolwori osutas.

„See oleks wõimalik,“ wastas wõõras, „kui meie kokkuleppele ei jõuaks.“

„On Teil mulle mõni ettepanek teha?“

„Seda ei wõiks just ettepanekuks nimetada?“

„Kuidas teha siis muudu nimetada?“

„Arwan, et wõib julgesti tarwitada sõna „nõudmine“.“

„Siis laske mind oma ultimaatumi kuulda.“

„Teie olete püüdnud end segada minu asjaoludesse. Jälgin Teid juba täht aega. Tunnistan üles, et Teie mind veel pole suutnud effitaele wiia, kuid kui ma täna selle teisega Teie maskis kokku puutusin, sain ma filma-piltselt Teie kawatusjast aru.“

„Noh, tunnistan üles, et olen Teie ettewõtet seganud,“ ütles Krag „Kuid Teil on veel teistgi waenlast.“

Wõõras naeratas pilkawalt.

„Teie armate muidugi neid mõlemaid ameeriklast,“ ütles ta. „See on õige. Kuid neid mehi ei kardata ma sugugi. Need kupatastin ma kohe walejälgebele. Mõlemad herrad arwawad, et nad Teid peawad kartma, ja nad juhivad oma kallaletungi-kawatusjed Teie wastu. Nii saate oma karistuse selle eest, et Teie nendega koos tööle ei hakanud. Mõlemad ameeriklased ei tähenda seega nulligi. Kuid aume asja juure. Teie olete minust ja minu kawatusjast aru saanud. Ja Teie teate, milles mäng seisab.“

„Jah,“ wastas Krag, „tean kõik.“

Kuid ise mõttes ta:

Nüüd olen leidnud pääsetee, kuidas sellest mehest lahti saada.

Ratskümnes peatükk.

See.

„Minu kawatus'on,“ ütles wõõras, „Teid effitada, et Teie mitte enam ei saaks end minu asjadesse segada.“

„See on kaunis wõimata,“ seletas Krag, „minu läes on paber, mille kasutamiseega minu poolt iga Teie samm muutub wõimatuks!“

„Mis paber see on?“

„Noh, nimetame seda koopiat. Mis ütlesite Teie näiteks sel korral, kui Teie kaaslane, proua Habermann, juba kõik üles on tunnistanud ning kui minu läes on ärakiri tema ülestunnistusest?“

„Sel juhtumisel oleks ta juba wangis,“ wastas teine.

„Ja kui see nii oleks? Teie po'e ju teemaga terweni kolm tundi rääkinud.“

„Kas armate?“ küsis wõõras pilkawalt.

„Noh, annan Teile selle dokumendi.“

Ja Krag tegi liigutuse kirjutuslaua sahtli poole. Kuid wõõras hoiatas teda walju hüüdega.

„Haloo, Teie rikute meie kokkulepet, läed ei tohi laualt kaduda.“

„Armasin, et pean Teile dokumendi...“ kogeles Krag.

„Mida ma ise wõin wõtta?“ kahtestas wõõras ta jutu ja tõusis püsti. Rewolwrit hoidis ta endiselt ahwardades käes.

„Nüüd olete Teie väga piinlikus seisukorras,“ ütles ta, „kui ei taha asja arendada katastroofiks, siis peate täitsa rahulikult oma kohal istuma.“

Krag istus täitsa rahulikult, kuna wõõras ümber kirjutuslaua astus ja sahtli awas.

Ta naeris, kui leidis seal Kragi rewolwri.

„Nii kui näen, pole siin teist dokumenti peale selle siin,“ ütles ta. „Muidu on see dokument ju kaunis wäärtuslik, Teie ehk lubate, et ma teida weidi lähemalt filmitsen?“

Ta awas magastini ja wõttis kõik padrunid wõlja. Wahapeal seisis ta Kragi ees.

„Arwan,“ ütles ta, „et Teil, wõib olla, veel teisedki dokumendid taskus wõi mujal peidus on. Palun Teid, istuge veel rahulikult ja waitfelt edasi oma kohal.“

Ta pistis läe Kragi sisetaskusse ja tõmbas rewolwri nr. 2 wälja. Jällegi naeris ta waljusti.

„Teie olete hästi warustatud, seda pean tunnistama. See on aga kena riist. Teie loaga jätan ta esialgu oma kätte. Mõne päewa pärast saate ta tagasi. Niikauaks tuleb aga Teid kahjutuks teha.“

Nüüd istus ta aga oma eelmisele platfile just Kragi wastu ja wahtis üksiklami detektiiv-wile näkku. Krag sai aru, et tal siin tegemist on tähtsa iseteadwa waenlasega ja et ta läbi halwasti wõib läia, kui ta end kawaluslega ei oska päästa.

„Teie tahate mind kahjutuks teha,“ ütles ta, „kas tohin ma küsida, mis moel Teie seda teha kawatsete?“

Wõõras tõmbas pudelise taskust.

„Lugege etiketti,“ ütles ta, „wõib olla, siis saan aru.“

Krag luges ja mõistis. See oli tugewajuline nimagastusabinõu.

„Annan Teile paar tilla sellest essentsist klaasi wee hulgas,“ ütles wõõras. „Oletan,

et sellest aitab, et Teie senni kinni pidada, kuni mu asi lorda on läinud."

"Kahesti tilgasti jalkub, et mind mitmeks tunniks uimastada," ütles Krag. "Ma ei taha nii kaua eemal viibida."

Wõõra nägu läks äkki julmaks ja meeleheitlikuks. Revolver wärises ta käes.

"Wõi tahate weelgi pikemat aega eemal olla? Seal on karaff. Nüüd otustage. Teie pole wiisi kunagi warem tähtsama küsimuse ees seisnud, kui praegu."

Wõõra Kragil oli tõepoolest tunne, nagu wiibiks ta suures hädaohus. Wõõras, kel palju oli wõita ja weelgi enam kaotada, oli jõudnud meeleärakeiteni. Ta oli wõimas isegi teha maha lastma. Kuid kui Krag järgi annab, siis on ta seda enam wõõra wõimuses, kes ta siis salaja ja tase teise ilma wõib toimetada.

"On eht üsna lihtne seda asja korraldada," ütles Krag. "Kuna meie siin juba lord loos kaupleme, siis wõiksime igatahes ka kuulata, mis mul Teile on ütelda."

"Teie saate minust walesti aru. Mul on wähe aega."

"Ma ei saa sugugi aru, ja ma ei taha ka Teie aega wiita. Mul on Teie eettepanel teha, millega Teie kindlasti wiisi lepite. Selleks wajan ainult paar minutit aega. Ütleme kolm minutit."

"Hüwa," wastas teine, "annan Teile kolm minutit aega."

"Kuid mul on raske rääkida, kui ma ei saa suitsetada. Teie näete mu näpuotsadest, et olen kirgline suitsetaja. Seal on mu sigarett-toos; palun ulatage ta siia."

Wõõras heitis Kragi peale uuriwa pilgu. "Kus on Teie tikud?" küsis ta. "Wõib olla, taskus, ja nad on eht samasugused, kui eelmiseidki dokumendid?"

"Tikud on seal ülewal," wastas Krag. "Olge nii lahke ja süüdate üks neist. Teie wõite seda wabalt ühe käega, kuna teine käsi ikkagi weel rewolwi jaoks üle jääb. Igale süüdimõistetule antakse wiimaseks lahutusel luba," ütles Krag naeratades juure. "Ästki gentelman ei jätaks sõnast soowi täitmata."

Wõõras mõtles järgi, ja lahtlõustaw ilme libises üle ta näo. Lõpuks wõttis ta siiski sigarettioosi ja ulatas sigaretti; see oli imeilus tullaft toos.

"Kus töö," ütles ta, "arwan, et ta on kingitus?"

"Täitja õige," wastas Krag, "see on kingitus, mis mulle meele tuletab, et juba lord elus olen olnud samasuguses seisukorras."

Wõõras süütas tikku, kuid hoidis kogu aeg rewolvriorija Kragi rinna kohal.

Wimane süütas sigaretti, ja wõõras kustutas tikku.

Rakstümnesefimene peatükk.

Wahetatud osad.

Wõnutundega tegi Wõõra Krag mahwi lõhnawast sigarettist ja paistkas oma wastasele wärelawaid wälkseid suitsupilwi näkku.

Ameeriklane wahtis talle puurimalt otsta. Ta ootas nähtawasti otustawat sõna. Ja detektiiv oli selles meendumus, et mees tahab teha igal juhtumisel lahutusel teha, oli ta ju ägedam waenlane. Wõib olla, oli siin isegi ta elu mängus, ja kaart, mille ta nüüd tahtis wälja panna — pidi wõitma, wastasel korral oleks ta kadunud.

"Kutale," ütles wõõras. "Ja ta käsi tujkatas rewolwripära küljes."

"Pole enam palju midagi ütelda," algas Krag. "Kuulge, mida ma teinud."

Nende sõnadega tahtis ta sigaretti otstast tuhka maha raputada. Ta oli ägedalt suitsetanud, nii et tuhk hõõgus. Üksluiselt tortas ta hõõguwa sigarettioosi tuhatoosi, milles lamas magneesiumi padrun.

See oli ta päästja.

Padrun lõhles tugewa plahwatusega, tuba täitus suitsuga.

Ja samal filmapilgul olid osad wahetatud. Eksploosioon ei tulnud Wõõra Kragile ootamata, ja ta oskas filmapilgu hästi kasutada. Isegi nii tugewate närwidega ja teraskõwa mees kui ameeriklane pidi sarnasel filmapilgul osa oma meele — kindlusest kaotama. Ta kohkus, rewolvrisuun kaotas sihi. Ja see esimese üllatuse moment oligi, mida Krag kasutas. Wälguksitrusel nagu itiger — hüppas ta wastaste kallale.

Revolver lendas ameeriklase käest ja libises mõõda waipa laugele.

Algus lühike ja metsik heitlus. Wõõras oli kindlasti tugewam kui ta wastane, kuid Krag oli seda wäledam: ta pikab, soonised käed kahmasid teise ümbert kindlasti kinni.

Mõlemad püüdsid rewolvri lähebuse pääseda. Kuna ameeriklane aru sai, et ta alla pidi jääma, kahmas ta meeleheitlikult wastase kõri järgi, kuid Krag wastas talle löögiga wastu lõualuud, s. o. ehisa, hädaohkliku dhindshittu-mõttega, mis teise filmapilkselt halwas. Krag kasutas filmapilgu, wõttis igaks juhtumuseks sõjartista oma kätte ja ruttas siis kirjutuslaua juure, kus ta ühest sahtlist paari solliid kääraudu wõttis, mis ta ühe ainu kigutusega ameeriklase kätte liigete ümber kinnitas. Et asja weelgi julgemaks teha, kinnitas ta samasu-

gused rauad ka jalgade külge. Täitsa jõuetuna lamas nüüd mõdras põrandal. Kui ta jälle meelemärgusele tuli, püüdis ta üles tõusta, kuffus aga vihasel mandesõnaga jälle tagasi.

„Teie ei ole siiski see täiuslik gentleman, kelles Teid senni pidasin,“ lausus Krag. „Praegu alles nägite mind sama abituse seisukorras, kuid ma ei ütelnud ainuski mõimetut sõna. Sga tõeliku gentlemani esimeseks kohustuselks on, et ta end igas olukorras oskaks valitseda.“

Mõdras sihistas läbi hammaste paar vihaselt lõkendavat sõna.

Krag kummardas irooniliselt.

„Mida soovite, mu herra?“

„Mida kavatsete minuga teha?“

„Mitte midagi,“ lausus Krag.

„Kas mõtlete minu siia nii maha jätta?“

„Muidugi,“ vastas detektiiv. „Teie olete täitsa õieti arvanud.“

„Kui kaua?“

„See oleneb asjaoludest. Sgatahes jenniks, kunni olen kogu Teie auväärst kupaatuse kunni püüdnud.“

„Teie effite,“ vahutas mõdras, „kui usute, et ma sellega lepin. See on ju kallaletung mõimetule!“

Ushjörn Krag naeratas.

„Kas on Teie käes mingi abinõu, et selle vastu edukalt protesteerida?“ küsis ta. „Mõit oleksite koguni nii kaval, et siit sellest abitusst seisukorrasst välja oskate pääseda?“

Sellega kinnitas ta maaslamava mehe jalgade külge veel teise paari käeraudu, igaks juhtumuseks.

„Korjun appi,“ ütles teine. „Olen Ameerika kohanil, ma pole siin maal midagi kurja teinud, poliitsei tuleks kohale ja Teie peate ilusa summa trahviks maksma.“ Mõdras vihas siendas ta lõpuks: „Nõuan kaksikümmeend, nelikümmeendituhat dollarit lahjutasu!“

Detektiivi arvates oli see mõimetu viha täitsa naeruväärne.

„Kuna ma siiski uskuda tahan,“ ütles ta, „et Teie olete haritud inimene, jätan ma Teile tuusti suhu panemata. Aga et Teie siin mõiksite olla täitsa rahulikul ja effitamata, annan ma oma majahoidjale veel käsu.“

Krag silmitses ameeriklast ja naeratas.

„Kui Teie ilig waljusti siisendate,“ ütles ta, „mõit muidu vastu tahaksite hakata, siis peab ta kogu poliitseiisse helistama — see wiiks Teid siis waltsemasse kohta. Mis ma Teile ütlen, see pole tähtis, aga niipalju peate Teie siiski teadma, et Teie, niikaua kui siin wiibite — mitte veel wangi st u s e s ei wiibi.“

Detektiiv oli wahpeal kaks korda oma majahoidjat helistanud, see aga ei tulnud. Muidu aga oli ta punktipealne olnud. Ta otsustas, et annab oma korraldused üle ära minnes.

Ta mõttis kaasa uue magneesumpadruni, pistis kassa, elegantse foto-apparaadi tasku, surus mütsi pähe, noogutas jumalagajatusst jõuetus vihas maas wiikleva ameeriklase poole ja lahkus toast. Hoolitalt sules ta oma järel ukse.

Kuid nüüd juhtus midagi ootamatut ja kummaliski.

Nagu teame, asus Kragi tõõttuba korteri siistmas. Selle kõrwal asus sõõgituba, ja oli sõõgitoo üks kinni, siis ei kuulnud tõõtoas, mis mujal tubades juhtus. Sel toal õlid nimelt, nagu telefonipapil — woorderdatud seinad, ja seepärast ei tunginud pea ainuski wäljine heli sinna segama.

Ta see on õhtlast ka seletuseks, et ameeriklane kogu aeg rahul oli — isegi siiseeni ajal, mille kirjeldamiseks meie warsti ajume. Ta ei kuulnud lihtsalt midagi.

Krag lukutas ukse oma taga ja tahtis läbi sõõgitoo rutata, kui ta äkki ootamata kinni peeti.

Kaks meest, kes õlid end mõõõllite taha ära peitnud, kargasid wälja. Enne kui Krag weel aega oli leidnud, et end kaitsta, pidasid teised ta juba pihtide wahel.

Krag oli nad kõhe ära tunnud.

Kummalisel moel oli ta ainsamaks mõtteks selle kallaletungi puhul see, et ta jällegi mitu wäärtuslikku minutit peab kaotama.

Rakskümnesteine peatükk.

Wälisstoas.

Need õlid mõlemad ameeriklased, kes ootamata Kragi kallale õlid tunginud ja ta oma wõimu alla õlid wõitnud. Nende wilumusest sai Krag silmapilkselt aru, kui ta käeraudu oma randmete küljes tundis.

„Lõpuks oleksite siis meie käes,“ ütles üks neist, nähtawasti juht: mr. Franklin. „Teie olete meile küllalt kaua lahju teinud, ja nüüd on Teie kõrwalhüpetel lõpp käes.“

„Mu herrad,“ ütles Krag suure ükskõiksusega, „lahjatzen, et Teil korda on läinud mind niiwõõra üllatada ja mu wastupanu murda. Palun Teid ainult, tehke minu heaks weibi head.“

„Doomulikult,“ waltas ameeriklane wiisakalt, „Teie wõite meie poolt loota wastutulekut; aga Teie olite meil seewõõra teel ees, et meie sellele kord lõpn peale pidime tegema. Täna

õhtul peab midagi südima, kus meie Teie wahellegamist mitte ei wõi sallida; seepärast ei jäänud meil muud midagi üle, kui pidime Teid lahjutuks tegema. Kuid olge täitsa rahulik, see kestab ainult paar tundi."

"Täna sünnib midagi?" küsis Krag, "Teie arwate küll ballil proua Gage panstoonis?"

"Teie oletus wõib õige olla."

"Selle balli olete Teie korraldanud teatud tagamõttega, mu herrad."

"Mehed ei püüdnud seda warjata."

"Ja Teie arwate, et Teie sellest korraldusest eelistusi wõite saawutada wõitluses tundmatu waenlase wastu?"

"Waenlane pole, wõib olla, õige sõna. Kuid meie anname järgi, jah, meie tahame saawutada eelistusi ja kasu."

"Ja teie arwate, et ma teil sel puhul teel ees seisan?"

"Mitte ainult seda. Meie oleme weendunud, et teie kogu oma isiku ja wõimed kaalule panete, et aga meie teed raskendada."

"Noh, asi hakkab juba selguma. Wõin sel puhul juure lisada, et teie mulle kaaskümmend wiis tundi tagasi annetasite oma kõige suurema usalduse. Teie soowisite isegi minu kaasabi."

"Dota, seletan teile lähemalt," ütles Franklin, "kel nähtawasti oli wäga piinlik, et ta Asbjörn Kragi wastu nii üles oli astunud, "Meie tundsi me ju teie nime ja kuulsust, teadsi me, et teie mängust osa wõtate, seepärast pidin siis selle peale mõtlema, et teid omale osaliseks wõtta. Silmapilgul aga, kus teie selle meie pakkumise tagasi lükkasite, ja meie sellega pidime arwestama, et wõiksime juhustlikult ka ühe Norra daami huwibega wastollu sattuda, peale selle ka tähele panime teie mitmesuguseid kahtlasi manipulaatsoone, jõudsi me weendumusele, et teie ja meie huwid selles küsimuses mingi tingimusel ei wõi ühtuda. Olime seega sunnitud teid lahjutuks tegema."

"Teie ka?" naeratas Krag.

"Ameeriklane tukkatas."

"Kas on siis veel keegi teine siin?" küsis ta.

"Jakkale," ütles Krag, "et meie selle asja wõimalikult kiiresti lõpetaksime. Olen praegu wäljafannatamatus seisukorras. Kas tohin küsida: kas olete mu majahoidjaga sama moodi talitanud, sest olen teda täna paar korda asjata oma juure kutsunud?"

"Kui teie talle kolm tundi hiljem helistate, siis ilmub ta kindlasti teie juure harjunud täpisepealsusega," oli wastus. "Warem aga mitte. Kuni sinnamaani pole tell wist ka tema abi waja."

"Tahaksin Teid takistada kuritegu korda saatmast," lausus Krag, "Teie seletasite praegu, et teate, kes ma olen. Wõin ka teile ütelda, et tean, kes teie olete."

"Kas ameeriklast, kes wõitlewad hea asja eest?"

"Nagu teate," jatkas Krag, ilma et ta neid sõnu tähele oleks pannud, "saaksin ma mõne päewa eest paar telegrammi Ameerika."

"Jah."

"Chicago politsei wastas, et ta mulle soowitud teadet ei anna."

"Ja mis põhjusel?"

"Noh, nimelt põhjusel, et "Montrose" on nimelt üks Chicago politsei enese adressideest, ja kuna teie, mu herrad, nimelt oletate ise selles politsei teenistuses."

Ameeriklased waatasid Kragile terawalt otja. Siis ütles mr. Franklin:

"Teil on õigus. Meie teatati Chicagost, et teie sinna sõarase pärimise olla saatnud. See oli meie telegramm, mis sisaldas lühidalt järgmist: "Soibte end Montrose-mehe eest!" Ma ei tea, mida teie mõisite seal depešeerida, et selleks hoiatusel põhjust anda. Meil on selles asjas wäga paljugi riskeerida. Usume, et oleme wäga kardetama kuritegija jälgil, ja ei wõin oma riisikot sellega suurendada, et lauseme teid wabalt ringi jalutada just sel ajal, mil algab meie ülespidamine pidul. Kuid lubame teile kindla sõnaga, et teie wastu igati korralikud oleme. Teie palusite meilt midagi. Laske kuulda, mida soowite."

"Tahaksin teada saada, palju kell on, nimelt minuti pealt."

Ameeriklased olid üllatatud. Siis tõmbas mr. Franklin uurt taskust.

"Kell on täpselt 7 minutit üheteistkümmend peal," wastas Ameerika detektiiv — nagu teda nüüd tohime nimetada.

Asbjörn Kragi suust kostis wandesõna, midagi, mis Kragiga kaua polnud juhtunud.

"Siis, mu herrad, oleme juba kaotanud seitse minutit," ütles ta, "sest kas pole täsi, ball pidi algama punkt kell 10?"

Teised läksid weidi rahutuks.

"Ball ei alga, enne kui meie seal ei ole," ütles mr. Franklin, "meie oleme ju kogu selle loo korraldajad."

Nüüd naeris Krag waljusti, rahutut, narritawat naeru, mis ameeriklasti ärritas.

"Balli peategelased on, nagu mina oletan, haige daam ratastoolil, proua Habermann, halwatu peigmees . . ."

Ameeriklased waatasid Kragile küsiwalt otja.

„Peigmees — ? Sellest et tea meie midagi. Kuid mõlemad nimetatud daamid tulewad kindlasti. Meil on korda läinud nende nõusolekut saada.“

„Peale teiste pansionääride ei tule keegi?“ päris Krag.

„Weel keegi, kuid meie ei tea temast veel midagi kindlat.“

„Ja ta on kindlasti kõige hädaohklikum kõigist tantsumatest isandatest?“

„Ta liigub ümberingi äärt mööda,“ vastas ameeriklane, „kuid meie usume kindlasti, et tema see on, kelle kätte kõik niidid on koondatud. Ja temale võlgnemegi tänu kogu selle loo eest.“

„Kas teate ta nime?“

„Tal on palju nimesid, ja üks on sama õigustatud kui teine. Wiimati nimetas ta end Harry Lewis'eks. Ta on Ameerika üks kuulsamalt kuritegijast.“

„Kas teate, kuidas ta välja näeb?“

„Sgatahes. Seisin kord ta revolvriruumis,“ ütles mr. Franklin tõsiselt.

„Ja kas võiksite ta Ameerikasse kaasa võtta?“ küsis Krag.

„Noh,“ oli vastus, „A osakonnas on parajasti juhataja abi koht vaba. Selle saaksin kindlasti.“

Rakskümneskolmas peatükk.

L i i t.

Oli selge, et ameeriklased ainult asjaolude kuhjumisel olid otsustanud Ashjörn Kragi vastu brutaalseid abinõusid tarvitusele võtta.

Nad olid tõepoolest uskunud, et Norra detektiiv selskab mingisuguses ühenduses selle kuritegijate-pesaga. Ja nad pidasid seda kerdawat, kui ta veel wabalt ringi jalutab. Seepärast otsustasidki nad teda paariks tunniks halwata.

Uga nüüd, kus selgus, et Krag küsimuse peale waatas nende oma pilguga, jäid nad kuulama ja said aru, et nad oma tegevusega, wõib olla, just selle võimalikuks teewad, mida nad nii wäga kartsid.

Krag oli kogu aeg rahulik ja iseteadew. Ta teadis ju, kui kergesti mees, kelle randmeid piirawad läärauad, wõib minna naeruwäärseks.

Kuid aeg kaotatud minutid — see oli tema jaoks raske katsumine. Jõuab ta hilja kohale, siis on kindlasti kõik juba pesast lahkunud.

„Wabastage nüüd minu läeb,“ ütles ta, „wõi wajate weelgi enam tõendusit, et ma ei kuulu sinna saltkonda?“

Ameeriklased näsid ikka weel mõtlewat. Mr. Franklin ütles:

„Kas tunnete Harry Lewis'i?“

„Olen kuulnud ta nime,“ vastas Krag, „ta olen teda näinud.“

„Kaua aega tagasi?“

„Ei.“

„Kardaste, et tema see on, kelle käes on kogu selle loo juhtimine,“ pomises Ameerika detektiiv. „Nagu ma Teile ütlesin, on ta üks hädaohklikumasti Ameerika kurjategijast,“ jatkas ta.

„Tean seda,“ ütles Krag.

„Ta wangistamine ulataks kõmusõnuna Walfest Dokeanist New-Yorgini.“

„Wõimalik.“

„Kuid olaks ta tõepoolest Kristiaanias, siis ei jatkuks isegi meie kolme jõust, et teda murda, nagu ehl isegi aru saate. Senni pole teda weel üksi Ameerika politseinik suutnud wõita.“

„Kõik see näitab, et sin on tegu ebahariliku inimesega.“

„Ta on oma alal suur mees,“ lausus ameeriklane. „Aga kus wõiks ta küll praegu asuda? Kas ta on siin linnas?“

„Kindlasti.“

„Pansionis?“

„Ei.“

„Kust teate seda nii kindlasti?“

Krag ei wastanud otsekoheselt, waid ütles: „Harry Lewis et tantst. Wähemalt mitte enam siin „maal.““

Ameeriklane jahmatas.

„Kas arwate, ta on surnud?“ päris ta.

„Sugugi mitte.“

„Teie olete wäga tagasihoidlik. Kas teate, kus ta asub?“

„Seda ma tean.“

„Kas wõite seda ka meile ütelda.“

„Wõin küll.“

„Kas on ta siit kangel?“

„Sugugi mitte.“

„Sis ütlege ometi.“

„Awage mu rauad,“ ütles Krag.

Ameeriklane kahles weel ikka. Kuid Kragil polnud enam aega.

„Mu pahemas taskus on revolwer,“ ütles ta, „wõikta ta välja.“

Ameeriklane tegi, nagu kästud, ja leidis, revolwer oli laetud.

„Nüüd olen ma täitsa abitu,“ ütles Krag,

„Teil pole hädaohu karta. Teie olete ju sõjariistus. Awage rauad, tehke kiiresti. Muudu et wõistata ma tagajärgede eest.“

(Järgneb).

Merefarud.

Saia kirjanik Otto Höcker.

2

„No maadake nüüd seba unemütsilist hülgel!“ pööratas Pieter Sörensen. „Juba unustanud ja wälja higitanud, et ma hiljuti julgesin tõendada, Teie ei suuda oma rõõwliisugudega minu tõearmastust üle trumbata? Laske enesel ämblikwõrgud peaaugst wälja pühkida, isafene, igatahes oleme nüüd taha — ja nüüd hammustage minugipärast oma wiimne lihwihammas enesel näritubata lallal suust wälja wõi lämbuge wiletat kohnilortfi juues, mis Teile tädi Kõhne teebab Wedastu korb kihla, ja nüüd mitte iial enam!“

Siis noogutas ta naerjate poole lahkumiseks pead.

„Järgmisel korral, poisid, jutustan teile loo, nii tõestnõretawa, et selle wana baraki palgid lõweraks paenduwad, sellepärast laske oma poele, Hennings, toed warsti alla panna!“

„Hähähä, maarott, ootame ära, kes järgmisel korral kõige paremini oskab — sina wõi mina!“ kihistab raut tema taga „Tean weel ühe loo tormist, see oli nii hirmus, et me oma täiskawaga katksada kilomeetrit tunnis ja katstuhat jalga üle merepinna ümber kap Horni lendaime. Sündinud lugu!“

„Tean juba — ja kuidas Te siis murga taga maha kuklustite ja sel puhul merepeegli katti lõite! — Dori, tänä ei jassa ma mingisugust luiskamist enam wälja kannatada; selleks olen ma oma tõetruuduses liig sügawasti haawatud, sina wana mererõwme!“

Tõbusasti naeris wana kapten tema taga. Kui Pieter poeulke kinni wiskas, siis pilgutatas ta lahkuda tahtwatele kalameestele silmi.

„Hähähä, Pieter Sörensen on walest ja pettusest sedawõrd loos, et ta juba eneseleegi hakkab ette waletama, poisid,“ ütles ta naeru kihistades. „Seft meie polegi kihla wedanud, waid tema ainult usub seda!“

Nüüd naerdi äraolija kulul alles dieti, ja wana kapten tundis enda päris triumfaatori olewat. Ta kihistas weel ikka, kui tal külla juba selja taga oli ja ta juba oma wäljas meretaldal olewa majatse poole lonkas.

Ka noor arst tahtis Henningsist, kellega ta üfti poodi jäänud, lahkuda. Tema näol wäljendus selgesti wõrastus selle üle, mis ta kuulnud ja näinud, nii et Hennings, kes teda usku saatis, lustilikult naerma hakkas.

„See oli teie meelest weider — mis?“ küsis ta. „Peate teadma, et Pieter Sörensen ja wana kapten Dugge üksteisega alati tüllis on ning üksteisele jämedust ütlemad. Ja kui mõõdunud talwel wana raut oma painutit ei saanud ning oleks wõinud nälga surra, on Pieter Sörensen salamahti tema jaoks toiduaineid ostnud ja kõige suuremasse kotti pakkinud, mis mul oli — ja ma tahan kõigi ta lugusid uskuda kui ewangeeliumi, kui ta kotti kõigega, mis selles peitus, pimedal ööl ei pannud wana haikala ukse taha. Tahaksin üldse teada, kust wana Dugge ikka weel painutit saab Tema reedersfirma jäi ju maksujõuetuks — ja posti kaudu linnast tulewad rahajaaadetuste lehed on kõik minu käest ostetud! Aga mina ei taha oma suud kõrwetada! Pieter kagitaks mu ära, kui kuulaks, et mina tema saladuste jälile olen jõudnud.“

„Haruldane mees on ta igatahes,“ ütles arst. „Hullud on nad mõlemad!“ jaitas kaupmecs. „Dugge Klausiga on ta iseeraltis lugu. No jah, wana mees usub, poeg peaks talle kirjutama. Sellepärast tuleb ta minu juure poodi ja küsib kirju — ja kui iial üks hülgene enam wett pidi neelama, kui ta seda jaksab ära kanda, siis oli see wististi Dugge Klaus. Ühes „Marie Wöhrleinig.“ läts ta põhja ja lõit mehed ja hitred ühes temaga, ainult Pieter Sörensen, kes oli seal estmejeks tüürimeheks, pääsis ähel palgiti, kust ta kolm päewa hiljem ära päästeti. Tema peaks seda kõige paremini teadma, et Klaus Dugge surnud on, aga kes seda tahaks wanale rangale ütelda, selle kordid tapks ta kõik lõmaks, Pieter nimelt. Tema lasab rangat uskuda, et ta Klaus on priks ja terve ja peaks warsti koju tulema. Kui see pole hullus, siis tahan ma ise hull olla!“

* * *

„Tere kah!“ teretas mõni nädal hiljem Pieter Sörensen arsti, kui see, pojatene läetõrwal, tema tunlest wiltu tõugatud majatsest all meretaldal mööda läks, kus wana meretaru juba aastate kaupa elas. Ta seisis oma ukse ees, pitbunofu suus, suitsetas aga „külmal“, seft et majas tubakaraaju enam ei olnud ja ta ise parajasti ametis oli raske probleemi kallal, mida ta oma taskus lahtiselt kõlõsewa kabetõmneühelja penni eest enesele dieti pidi ostma — tubalat wõi leiba.

Arst, kes samalt lühikest meremehepilu pop-
futas, jäi teretades seisma ja filmitseis wana
meremeest naeratades.

„Olete wiist jälle uut juttu wälja mõtlemas,
sest et „külmalt“ suitsetate?“

„Ei wõi ütelda,“ wastas Pieter, kes enda
nii seadis, et tuul temale arsti suitsewast pii-
bust tubakalõhna ninasse tõi. „Olen ma siis
kapten Dugge, et jutu enesel pean sõrmedest
wälja imema? Ei, herra, kes õige meremees
on — pealegi on Teil pagana hea tubak, mis
seal suitsetate.“ Simulalt hingas ta suitse-
rinda. „Ei — sellepärast ma seda ei ütelnud
— Jumal hoidku!“ tõrjus ta haawatult, kui
noor arst temale oma tubakafoti ulatas. „Olen
pealegi maitse poolest iselaabileine — wabest
ainult paar wopsu.“ Ta toppis piibu usinasti
täis ja pahwis sekund aega hiljem kui korsten.
„Õm, wõi lõ suitsetada,“ tunnistas ta siis kiit-
walt, „aga Teie pealkite Hunningst peent lõiget
proowima, see on alles number! Ta hotab seda
kuiwatatud kalade ja määredli juures, see an-
nab torema maitse teele!“

Poijs arsti käefõrwal oli juba mitu korda
kärfitult edasi ruttama tunginud.

„Tule, isa, toome Stiine!“ meelitas ta nüüd.

„Poijs ei anna mulle raha,“ seletas arst;
„tema on kapten Dugge pojatütrega sõbraks
jaanud ja tahaks teha heameelega mõneks päe-
waks meie majasse jaada. Oleme parajasti
wana rauga poole teel.“

Pieter Sörensen noogutas pikkamisi pead.

„Õm, et tea, kas ta teha annab käest, seda
wäikest. Stiine on nimelt ta poja Klaus tütar
— ja wanamees usub, et Klaus tagasi tuleb.“

„Sellest ma kuulsin juba. Mül on sest wa-
nast mehest wäga kahju!“

„Õm, et tea, kas sest kaju on ja kas seda
maksab tunda!“ Pieter Sörensen imes oma
piibu õige kofkuhoiidlikult. „Ei ole põhjust kap-
teni pärast leinata — tema poleb lga päew
oma Klaus tulekut. Kes weel loota wõiks!“
Ta noogutas mõtlikult. „Tean umbes, mis see
tähenab! Ma ei elanud warem siin; mul oli
maja oma naise kodumaal eemal Friis. Ra-
nu wana isa elas minu juures. Oli armas
naine! Minul temast küll palju ei olnud, olin
alati wäljas merel. Mõnikord mõõdus pital
reisil aastaid, enne kui koju tulin. Aga ma
wõisin ometi teada, et mul kodus oli keegi ar-
mas, kes minu pärast mures oli. See tegi
mulle pika õwawine wäljas soolafõrbes, kui
torm mu kõrwade ümber wingus, lõbusasti lü-
hikeseks. Kuni lord jälle koju tulin ja oma
maja enam ei leidnud. Merewood olid, herra,
terwe küla wälja meresse kiskunud, inimesed ja
loomad, wara ja majad — kõik. Raks õõb ja

päewa laweerisime sadama ees, mõtlesime il-
maagu siisepääsu eest — ja tselisel õõsel juh-
tus see. Wõimalik, et minust isa ja naine
mõõda ujusid. Seda ei tea ütelda, herra. Aga
mis annaksin ma selle eest, kui weel wõiksin nii
loota, nagu see wana mees!“ lõpetas ta kare-
dalt ja pööras kõrwale. „Tuleb mulle just
praegu meele, et nägin natukesel aja eest Dugge
Stiinet siit mõõda minewat. Läts wiist küll
külla prodi.“

„Noh, siis räägime seni wanaga,“ otsustas
arst ja jatkas teed.

Kahullikult waatas Pieter Sörensen neile
järele ja hakkas siis järele mõtlema raske prob-
leemi üle, mida ta oma kahetümneühetsja penni
eest kõige paremini wõiks osta, sest palukisaa-
mise päewant oli weel terwelt kolm pikka, pikka
päewa aega.

Bool tunnikesest kulus selleks ära, siis lan-
ges ta pilli nagu kogemata wana kapten Dugge
pojatüttele linalakalitsele peale. Oise wastu oma
muidust wiist tuli wälja palkasjalgne tütarlaps
oma teed kurwalt, ja kui ta majast mõõda läts,
nägi Pieter Sörensen, et ta nuttis.

„Kuule, Stiine, ma usun, sa nutab?“

Hartjalu astus Pieter temale teele ette ja
ja filttas tal oma suure kõega nii tasakest, nagu
oleks ta muna puutunud, linalakka pead, jät-
tates:

„Mis sul on?“

„Tädi lõõb mind ja — ja mis wõin siis
minu parata, kui poemees Hennings midagi enam
ei taha wõlgu anda,“ wastas tütarlaps nuut-
sudes.

Pieter Sörenseni seisak muutus kummaliselt
langeks ja ta nägu läks pilwe.

„Sa arwad, et ta teile wanaisa õhtusõõgiks
enam midagi ei taha wõlgu anda — mis?“

Stiine noogutas pelglikult pead.

„Tädi ütles, et mind lõõb, kui ma midagi
kaasa ei too,“ nuutsus ta uuesti.

„Õm, sinu tädi wõiks lähemal nõiaõõl luua
seljas pürgusse sõita ja sinna elama jääda!“
urises Pieter Sörensen. „Mis pidid ja siis
Hennings juurest tooma?“

„Beerand naela pekki ja tats muna ja
kahetsandil-naela wõid ja wite penni eest jahu.“

Pieter Sörensen pistis käe pükstaskusse
ja kõlitas seal peitnuid rahast. Probleemi
lahendamise ei teinud temale nüüd enam raskust.

„Tule minuga, Stiine — räägime lord poe-
mehega weel — ta wistiski elsis. Arwatawasti
ei teadnud ta, et see wanaisa õhtusõõgiks oli
määratud.“

Kende sõnadega oli ta lapse käest ta juba
kuini wõtnud ja Stiine pidi tema kõrwal edasi
lõmpima. Kuna see Pieter Sörenseni arust aga

litig aegamööda läks, siis mõttis ta lapse nagu udufulle oma käemärrele ja ruttas nüüd kui purjelaew täies taglases passaatnulle ees hiiglasammudega edasi.

Poe juure jõudes pani ta lapse maha ja kästis enmast ufse taga odada. Tema ise läks poodi, kormike käes, ja pani ufse oma taga nii pantudes kinni, et usketell meeletult hakkas helisema.

Henningis oli rahulikult plipu suitsetanud ja ajalehte lugenud. Nüüd tõusis ta üllatatult, ja tema imestus kasvas weelgi, kui hiiglase käes nägi temale väga hästi tuntud Stiinekese siiseostukorwi.

"Beerandnaela pekki ja kaks muna ja kahesandik naela wõid ja wite penni eest jahu!" lamandas ta kõnehäälel, nagu oleks tal harpunn käes ja juhtis ta paadimehi tormisel ööl.

Poemee Henningis oli selle tellimise kord juba saanud; ta ei rääkinud sellest aga midagi, waid ruttas nõutud kaupja sisse palkima.

"Maksub loos?" küsis Poeter temale.

"Kolmkümmendseitse penni, Sörensen, aga—"

"Jäägu sulle su „agad“ kõrri kinni, ihnuslael!" mõrgas Poeter taastult raha mõttes ja peost lauale lugedes. "Kas sa nüüd tahad wõi ei taha — pead mulle kahetsa penni juba laenama, mõistab?"

Henningis ajas juu ammuli, et saanud aga kõnelemiseks mahti. Otsja pööratas juba edasi:

"Minul pole sellega tegemist, kui sa ühe wana mehe wiltsja kolmekümneasetse penni eest näljafelt lasjed õhtul tema woodi minna — seda andku sulle taewas andeks ja lastu sind selle eest paastuda, kuni sa musta's lähed!"

Ta pani paki korwi ja tõstis ahwardades rusika.

"Aga kui sa minu tänasest ostust ainult ühe sõna kellelegi lausud, siis käänan ma su kaela kahekorra ja sõidan ühes sinuga läbi korstna otseteed sinna, kuhu ja kuulud, sina pörgupoegi!"

Enne weel kui üllatatud poemees sõna suust sai, oli Poeter Sörensen poest juba jälle lahkunud ja ufse oma järel hirmja pauguga kinni tõmmanud.

Aga kui ta pelglikku Stiinet nägi, ümrus ta pääwitandub näole ainult selge päiksepaište. Ta mõttis lapse jälle jälle ja tegi teel lapsega nalja, kuni see kõik kartuse kaotas ja temale nii mõnegi kiisimuse peale wastuse andis. Ta kandis lapse peaaegu wanaisa maha juure; alles kui see nähtawale tuli, pani ta lapse õrnasti jälle maha.

"Nüüd ruttu asjadega koju, Stiine — ja ära räägi wanaisale ning tädile mitte midagi — eks?"

"Do, mitte sõnagi!" kiinitas laps truusudamlisult ja tahtis korwiga minema rutata. Siis aga jäi ta mõttes seima ning wiivitas.

"Noh, mis sul weel on, Stiine?" küsis Poeter imestades. "Loodetawasti olistin omelt lõik, mis?"

Wastuse asemel pani laps kormi käest maha, sirutas oma lahjad käekesed Poetri poole ja ajas huuled torusse.

"Ma tänan sind ta!" kogeles ta.

Täitsa tardunult wahtis wana merekaru lapselle otsa, siis langes ta lapse ette liima peale põlwile, ja mitu sekundit kaelustasid üksteist talw ja lewade õrnasti, mõlematel puh-
tad lapschinged rinnas.

* * *

Räbdal hiljem heljusid passud udupilwed mere kohal ja Poeter Sörensen seisis külmeta-
des oma majaukse ees. Seekord wahtis ta terawasti maanteele, ja kui ta udustna tagast noore arsti sihwakat fogu nägi esile terkiwat, siis ruttas ta temale rutiu wastu.

"Sei, doktor," hüüdis ta juba laugelt, "kas lähete wana kapteni Dugge juure?"

"Jah. See wana herra ei meeldi mulle. On juba kahetsa päewa woodis — neerupõletik!"

"Kui Teie seda ütlete, siis on see wõististi ta tõsi!" hüüdis Poeter. "Mina ei usuts tema haigusiti."

"Kahjuks on ta seisukord õige kardetaw, ja kui palawit weel kaswab, siis —"

"Õm," pomises Poeter Sörensen kõige sügawama häälel. "Pead et ole ma temast itaal oletanud; tema saaks sellega hakkama, et mulle nahategemiseks ära sureb, ainult et ta enam ei tarwitsetks kuulda minu kõige uuemat juttu — ja mina mõtlestin selle suurepärase loo wälja ainult tema pärast — see tähendab, tulestasin selle enesele uuesti meele," parandas ta kiiresti. "Õm, kui Teie, doktor selle wastu midagi et ole, siis lähen Teiega kaasa, sest ma et ole seda wana poisiti seitsaadit, kui ta minu Henningiti juures wiimati üle trumpas, enam näinud."

Kuna ta ise weel kõneles, sammus ta juba doktori kõrwal hiiglasammul selles suunas edasi, kus wana kapteni majale kalljude taga warjul seisis. Röögiiti leibsid nab Röhne-tädi, kes us-
tumata lahja ja inetu ja kelle teel larmas kui nõel, parajasti kokkujooksund kilanaistega juttu ajamast wana kapteni terwisest. Arsti ruttas trepisti ülles ja Poeter läks talle pikkamisi järele, kus juures ta oma raskete weesaabastega as-
jatult katsus kiikwarbil läta.

Ulewal ootas teda arst juba tõffisel näoilmel.

„Temaga on asi weel pahem kui arwastin. Sillesit saadik on temale wäga paha pööre tulnud, nii et iga filmipilt tema suuremisi wõib oodata. Polegi ime, sest niisugune aastate kaupa hooletusse jäetud neeruhaigus teeb harilikult lühikese protsessi.“

Pieter Sörensen seisis laialiaetud filmil ja litgutades huuli krampplikult, ilma et oma äkki kumats jäänud kõrisk oleks mingisugust häält wälja saanud.

„Ütlege, doktor,“ kugistas ta siis, „kas ta hate sellega tähendada, et — et ta tõesti peab surema?“

„Pole enam midagi teha. Surmatõhtlus on juba alanud ja ta kaotab arwatavasti warsti meelemärluse — aga mis on siis Teil, mees?“

Otse ehmatades nägi ta, kuidas hõlglane waarus ja ennast pidi ükseptibale toetama.

„Näheb see Teile siis nii südamesse? Arwastin, et Teie temaga heal jalal ei seisnud.“

„Ei tea, miks see peaks mulle südamesse minema?“ urles Pieter, kelle keel ainult tõrudes sõna kuulis. „Muibugi ei wõi ma teda sallida. Aga kuna sin jutt on tema pojast — tema Klaus ja mina rippusime tooford ühe palgi küljes ja ujustime wees, ja kummagil polnud pidet ja — no jah, Klausil oli raste haaw oisaeffsel ja ei jaksanud kauemini kinni hoida. Ja kui ta siis mulle hüüdis: „Väästa enda, seltsimees, minuga on asi nii kui nii lõpul — ja jõuab sa kord koju, siis terwita mu wana isa ja tröösti teda,“ ja see oli tema wiimne sõna. Sellega wajas ta põhja. — Doktor, milline mees see oli! Teist niisugust ei, ei leidu. Ja mina pidin ju ise ennast kinni hoidma ja ei saanud teda väästa. Ja wanale armastab teda nii wäga. Wälk ja pauk, doktor, miks Te mulle siis nii — nii rumalasti otja wahite! Ma pidin ju wanase mõtteid mujale juhtima!“

Ta pööras kõrwale ja äigas warrukaga üle filmade. Siis astus ta liikwarbil haigetuppa, kuna arst trepist alla ruttas täbi kõhnele läskustid andma.

Toas wõttis Pieter woobi kõrwal istet ja filmitsees woodis lamawat rauda kummaliselt liikumal näoilmel.

Reßbõ oli juba läes, kui kapten Dugge filmad awas ja segas pilgul oma ümber waatas. Majas walitses surmawaitus, ainult wäljast lajas merekohin magamistuppa. Weetõus taganes meresse ja ühes temaga lahtus wana meremees.

Pieter Sörensen oli lambi kätte wõtnud ja wa'gustas ta nägu.

„Halloo, wana laew!“

„Aga wana raud et tunnud teda enam. Silmipilgutades wahitis ta temale tarretult näkku, ja raputas siis kurwalt pead.“

„Ei, sina ei ole minu Klaus, — Aga ta oli juba toas. Teie arwate, et ta wõõras oli, aga — tema on minu Klaus, mina — mina tunnen ometi oma Klaussi, oma poissi! Ja ta oli sin ja — ja nüüd ei näe ma teda enam!“ kurtis ta, kuna ta pilt püümatult toas ringi uitis.

„Itka rahulikult, ja saad teda warsti näha, oma Klaussi! Usun, ta seifabli juba meie kõrwal.“

Wahetpidamata flitastid surija warisewad sõrmed woodiwaipa.

„Ta lubas ju mulle õffsel tulla, minu Klaus,“ hüüdis ta kõledasti. „Miks peidab ja tema ära, Pieter Sörensen — hähähä, ma tunnen sind — ähähä — wiimane kord krumpasid ma ju üle — sina — sina — magedamee kala!“

Siis muutus ta waim jälle segaseks, ja ikka waljumini ja kaebikumalt hakkas ta oma poega hüüdma.

Tema ahasamine ktrustas arsti samne, kes õffist kätu ei olnud kartnud, et weel kord oma surewat passienti waadata.

Kui wana kapten tema samme all trepikojas kuulis, katsus ta ennast woodis wiimse jõuga püsti ajada, ja lõpmatu igatsus rääkis ta pilgust.

„Klaus, poeg, et tule ometi — mispäraft lased ja oma isa nii kaua oodata! Mu elu on ju nii üffil ilma sinuta, mu poeg — et tule ju, tule ju! D'en nit wästnud ju — ei saa enne uinuda, kui sina siin oled, mu poeg!“

Silmapiigu seisis Pieter Sörensen liikumata ja wõhtis tarretult raugale. Siis kummardas ta tema kohale.

„Halloo, wana moja, sinu poeg on tulnud ja lased sinult küßida, kas ta tõhib tuppa tulla!“ kisendas ta raugale kõrwu.

„Minu Klaus — et tule ju, tule ju!“

„Kannata pisut, ma toon ta!“

Mõne pika sammuga oli hõlgane toaft wäljas. Trepil ülemisel astmel sai ta arstiga kokku. Kui ta oma suure rusikaga arsti õlast kinni lahmas ja selle nii seisma sunbis, warises ta tugew leha ärewuseft.

„Tähele panna, doktor — nüüd kirjutan mina kord retsepti. Klauf seal toas ei jassa ankrut üles winnata, enne kui ta on näha saanud oma poissi, oma Klaussi. Ja nüüd ärge

jälitage minu supisse, doktor; on ilus juhus sellele wanale merewähile ette puhuda juttu, mida ta peab uskuma wiimse päewani. Teist niisugust juhust enam ei tule. Sellepärast mitte rasti rääkida! Keerasin talle tule toas wäitsetš — ja nüüd trae üles ja minu jübwester sügawasti pähe! Nii, nüüd näete peaaegu wälja nagu lendaw hollandlane — ja nüüd tupp, raugale suremist kergeks tegema!”

Nende sõnadega nihutas ta orsti, kes waevalt teadis, mis temaga juhtus, üle läwe poolpimedasse tupp.

„Hurraa, kapten Dagge — siin on Teie poisš — Teie Klaus!” hüüdis Pieter kõige põrwmama basšhäälega, kuna tal enesel palawad pisarad üle põskede alla weerefid. „Braegu wiskas ta ankrü wälja — ja siin ta on! Ja mina wandusin temale Teie Stiine eest hoolt kanda! Tõde jutt, wana hülge!”

Wana kapten oli enda woodis tarretult istukile ajanud. Iga ta kehaltige nuttas ärewusest.

„Pieter Sörensen, sina oled küll suur waletaja,” hõikas ta nagu oma hääl päewil, „aga nüüd lord oled sa tõtt rääkinud, sest seal — seelab minu poeg — ja sellepärast peab sind — meie Isšand Jumal õnnistama — ja — Klaus, mu poeg — armas, armas poeg, sina oled jälle siin!”

Ja lõpmata igatsufes laotas ta oma käed laiali liikumatult läwel seiswa kaju poole.

Siis raius wilkatimees ankrutõle läbi, ja kapten Dagge purjetas wärskes õnnetuules täitel purjedel igawikku.

Kui mehed piklamiš woodisse tagasi wajuwast raugast kinni kahmasid ja ta patjadesse patgutafid, oli ta juba surnud.

* * *

Kui Pieter Sörensen läbi ahetawa õdwalguse jälle oma kodu poole sammus, wäike Stiine ühe ja tema riidepambulene teise kae otsas, siis paenutas aastate loorem ta lalad, tugewad õlad eestest lorda loota.

Alipea kui ta unise lapse oma woodisse asetanud ja selle kõrwal kannatlikult oli oendanud, kuni laps rahulikult magama jäi, waatas ta tühjas toas ringi, midagi otšides, mille ta igawesti oli kaotanud. Siis astus ta oma piklase peegli ette, mis aina juures seinal seisš,

ja silmitses ennast selles kummaliselt kokkutõm-matud suul.

„Ujun, sa hakkad ka juba wanamoori kombel nutma, sina suitsetatud traanilapp!” urises ta oma peeglipildile wastu, nähes, et ta filmad kahtlaselt weffsed olid. Parema naera ometi, et andsid wanale kapten Daggele kõige hullema loo igawesele teele kaasa — ja kas ta tõesti ei ustinud ja selle järele õndsalt ei surnud? Ja kas ei ole tema lugu parem sinu loost? Temal on ta Klaus jälle kões ja — wabest on ta nüüd ülewal taewas minu naise juures ja wõib talle jutustada, milliseš hirmsaks wale-tujaks ta mees siin on muutunud, kui see mu armas wäike naine leda ise wabest paremini ei tea. — Nii siis, mis sa, wana wrakk, siin wingub — parem wilista mõni lustilugu!”

Nende sõnadega ajasti ta jalad torru ja katsus wilistada. Aga juba eestmeste toontide juures jäi ta kaeblikult peatama, istus woodi äärele wäikse magaja juure, peitis näo läte wahele ja legi midagi, mida ta enesele pärašt enam ial ei wõinud andeks anda, sest sellega ei olnud ta isegi siis hakkama saanud, kui meri ta naise oli ära uputanud — ta nuttis kui laps.

Aga kui päike hiljem wäiksele Stiinele just nätku paiskis ja ta unest äratas, siis noogutas ta lapsela silmi pilgutades piklamiš pead.

„Oled sa wälja maganud — mis? Nüüd waja kohwi teeta, laps. Sellejuures pead sa mind aitama, sest et ma nüüd sinu wanaisa olen. Jah, waata, laps — mis? Aga et aita. Sinu tädi Rõhne otšib omale teenistust, sest et armas taewane isa sinu õige wanaisa on oma juure kuisunud. Ja nüüd pead sa minu juure jääma ja mulle armsaks lapses olema, kuni ta suureks saab ja ennast ise jaksab aidata — mis?”

Laps sai sellest, mis Pieter ütles, ainult wähe aru, aga ta sirutas õnnelikult oma käe-kesed tugewa mehe poole wälja, kelle pilk nii õrnasti jätama hakkas ja kes temale kõigist intimestest dieti ainus oli, leda ta armastas.

Nüüd wõttis Pieter Sörensen wäikse Stiine oma rinna najale ja palus Jumalat, et see temale weel kingiks tošina wõi leda wõrd aastaid, et saaks wäikse eest hoolt kanda ja wana kapteniga, kes nende peale küll nüüd õnnistades alla waatas, wiimjed arwed lõpulkult ära õtendada.

(Lõpp.)

Rohelised silmad.

Hispaania kirjanik Gustav Adolf Becquer.

Juba aastate eest oli mul himu midagi selle pealkirja all kirjutada. Täna alles awanes mulle seks võimalus. Suurte tähtedega kirjutasin pealkirja ja siis jooksis sulg sulawalt üle paberi.

Usun, nägin silmapaari, nagu neid siin loos on kirjeldatud. Ei tea, kas oli see ainult unes — aga ma nägin neid! Muidugi ei oska ma neid nii kirjeldada, kui nad olid — säravad ja läbipaistvad kui vihmatilgad, mis puulehtedel ripuvad, suwel pärast piksevihma. Palun lugejate luulelennu appi — juba selleks, et arusaadavaks teha, mis ma selle wisandiga soowin väljendada, wisandiga, millest kord kawatsen teha maali.

1.

„Pöder on haawatud — see ei või teistsiti olla, ta on haawatud! Siin põldmurakapõõsaste wahel on näha wahu-jälgi, ja seal selle suure põõsa juures, millest ta üle kargas, on tal jalad nõrgaks jäänud... Meie junkur algab, kui teised lõpetawad... Nelikümmend aastat olen ma juba kütt ja pole paremat wisangut näinud! Aga püha Saturnuse, Soria kaitsejumaluse juures, pange looma tee seal tammewõsastiku juures kinni! Ässitage koeri! Puhuge pasunat, kas lõhkegu kops! Andke hobustele kannukseid! Kas te siis ei näe, et ta papliallika poole põgeneb! Kui teie teda enne sinnajõudmist maha ei lase, on ta meil kadunud!

Moncayo kuristikud andsid pasunate kõla mitmekordses kajas tagasi. Lahtilastud koerte ja ajajate kisa algas uuel jõul, ja kogu inimeste, hobuste ning koerte segu tormas kohale, mis Ignaz, Almenari markkrahwi jäägermeister, põdra tee kinnipanemiseks oli tähendanud kõige soodsamaks.

Aga kõik oli asjatu. Kui kõige tulisem koer wahutawal suul jõudis tammewõsastiku juure, oli põder, kiiresti kui tuul, neist ainsa hüppegä juba üle karanud ja kadus põõsaste wahele, mis allika juure wiiwat rada palistasid.

„Pea!... Kõik mehed — seiske!“ hüüdis Ignaz. „See on Jumala tahe, et ta meie käest pääseb!“

Ratsanikud pidasid hobused kinni. Pasunad jäid wait ja urisedes jäid koeradki küttide hüüdel seisma.

Samal hetkel jõudis päewakangelane, Almenari mõisa omaniku wanem poeg Ferdinand don Argensola, teistele järele.

„Mis sa teed!“ pahandas ta oma kütiga, ja imestus paistis ta näolt, wiha leekis ta silmist. „Mis sa teed, lollpea! Näed, et loom on haawatud — esimene loom, kes minu käe läbi langeb —, ja sina lõpetad tagaajamise! Lased ta jooksta, kuni ta kusagil tihnikus peab surema! Kas usud, et mina olen selleks siin, et põtra huntidele söödaks lasta?“

„Armuline herra,“ sosistas Ignaz läbi hammaste, „täitsa võimatu on siit edasi minna!“

„Võimatu? Miks?“

„Sest et see rada wiib papliallikale,“ wastas kütt. „Ja papliallikas elutseb kuri waim. Kel julgust on tema wett segada, maksab oma hulljulguse kallilt. Pöder on sealt wististi juba ammu üle hüpanud, — kuidas aga tahate Teie sealt üle saada, ilma et oma pea peale tõmbaksite hirmsa õnnetuse? Meie kütid oleme küll Moncayo kuningad, aga kuningad, kes tribuuti maksawad. Loom, kes selle nõiutud allika juure põgenes, on kadunud.“

„Kadunud! Ennem kaotan oma wananemate päranduse, ennem kirjutan enda kuradile, kui põdra lasen ära põgeneda. Tema oli minu esimene saak, mu küti au esimene wõit... Waata! Kas näed teda?... Näed teda weel? Weel wõin ma teda siit wahetewahel näha... jalad lõnguwad tal, ta on wäsimas! — Hoia eest — mine! Lase ratsutid lahti, wõi ma ajan su alla! Ei tea, kas ma talle üldse weel aega annan allikate juure jõuda! Ja kui ta sinna jõuab, siis wõtku tont kõik selle allika ja ta elanikud! — Edasi, wälk! Edasi, mu hobu! Kui sa talle järele jõuad, lasen ma sulle kuld

ratsutid teha, mille peal särawad di-
mandid!"

Hobune ja ratsanik kadusid kui tuul.

Ignaz waatas neile järele, kuni nad tihnikusse kastusid. Siis waatas ta ringi ja kõik olid, nagu temagi, ehmatuses tarretud.

Wiimaks hüüdis kütt:

"Teie kõik nägite: oleksin walmis olnud tema hobuse kapjade all surema, kui oleksin wõinud teda tagasi hoida. Olen täitnud oma kohuse. Kuradi wastu julgus ei aita. Siamaani tohib kütt oma ambuga tungida, teisel pool seda wõib edasi tungida kaplaan oma pühitsetud witsaga."

2.

"Te olete kahwatu; tusaselt ja rõõmutult käite ümber. Mis Teil on? Pääwast saadik, mida ma alati õnnetuks arwan — tookord, kui haawatud põtra papliallikateni taga ajasite, peaks arwama, nagu oleks mõni kuri nõid Teie üdi kontideni ära nõidunud. Teie ei lähe enam käratsewa koerakarjaga mägestikku ja Teie pasunate hüüe ei ärata neis enam kaja. Üksi ja sügawas mõttes wõtate igal hommikul ambu ja kaote tihnikusse. Sinna jääte õhtuni. Ja kui Te õhtul wäsinult ja kahwatult oma lossi tulete, siis otsin Teie jahitaskust ilmaaegu saaki. Mis teete Teie kõigil neil tundidel kaugel nendest, kes Teid armastawad?"

Kuna Ignaz rääkis, lõikus Ferdinand oma jahinoaga waikides eebenipuust pingi juures midagi masinlikult. Pika waikimise järele, mida ainult lõikamine segas, pööras noormees oma käsualuse poole ja hüüdis, nagu ei oleks ta üldse midagi kuulnud:

"Sina, Ignaz, sa oled ju nii wana juba, et tunned kõiki Moncayo peidurkaid, oled metsloomi waritsedes oma terwe elu samas waldkonnas mööda saatnud ja mitu korda ta tipulgi käinud — sina, ütles mulle: kas oled kunagi kohanud üht naisterahwast, kes seal kaljude keskel elutseb?"

"Naisterahwast?" hüüdis kütt ja silmitses teda imestades.

"Jah," ütles noormees. "See on kummaline lugu, mis nägin . . . wäga kummaline, wäga iseäraline; — afwasin, et wõin selle saladuse endale hoida,

aga see on nüüd wõimatu — mu süda jookseb sellest üle ja mu nägu ilmu-
tab seda. Sellepärast jutustan seda sulle. Sina pead mind aitama seda saladust lahendada, millega see naine on ümbritsetud. Nagu näib, on ta ainult minu jaoks seal, sest keegi ei tunne teda, keegi pole teda näinud ja keegi ei tea mulle tema kohta lähemaid teateid anda."

Kütt nihutas oma jalgpingi, ilma et oleks suud awanud, herra pingi kõr-
wale, mitte hetkekski temalt oma koh-
kund silmi kõrwale pöördes.

"Sestsaadik," jätkas herra lühikese mõtlemise järele, "kui ma sinu õnnetust hoiatusest hoolimata papliallikale ruttasin, tema weest läbi ratsutasin ja jälle kätte otsisin põdra, kelle teie ebausk oleks peaaegu põgeneda lasknud. igatseb minu ülewoolaw süda üksinduse järele.

Sina ju ei tunne seda kohta. Waata, allikas algab salajast kalju sü-
lest, kukub tilgakaupa lehelt lehele, läbi nõrgudes roheliste wankumata tai-
mede wahelt, mis ta teed ja hälli palis-
tawad. Kui tilgad kukuwad, siis kiirga-
wad nad kui kultähed ja helisewad
kui kandlekölin . . . Sambla all jook-
sewad nad jälle kokku, sumistawad ja
wulistawad — hää, nagu lendaksid
mesilased õielt õiele, ja sulisewad läbi
liiwa edasi. Siin sünnitawad nad wäikse
lombi, seal on neil mõni takistus wõita,
ja nii ruttawad nad edasi, üksteisest
üle hüpates, jookstes, kord naerdes,
kord ohates, ja jõuawad wiimaks ühte
järwe. Järwe langewad nad muusikaga,
mida mina kirjeldada ei oska. Kae-
busi, sõnu, nimesid, laule — ei tea,
mis ma kõik olen kuulnud, kui seal
üksinda kaljurahnul istusin ja waata-
sin, kuidas selle nõiutud allika wesi
sügawasse kuristikku kukkus, kuhu
kõik tilgad koguwad ja mille waikset
pinda õhtutuul waewalt kräsutab. Kõik
on seal suur ja määratu. Üksindus oma
tuhandete tundmata häältega elab
seal ja joowastab waimu oma seleta-
matu ärdusega. Paplite hõbelehtedelt,
kaljupragudelt, weesulinast ja wulinast
näikse meiega rääkiwat looduse näge-
matud waimud, inimese surematus
waimus ära tundes oma wenda.

Kui te mind nägite koidikul wõtawat
ambu ja ruttawat mägestikku, siis ei

läänud ma iial tihnikusse jahile. Oh ei, ma istusin allikal ja otsisin midagi weest . . . ei tea isegi, mida, midagi hullu! Sel päewal, mil ma oma wõigu hobuse seljas sealt üle ratsutasin, oli mul, nagu oleksin allika põhjas näinud walgatawat midagi haruldast . . . midagi õige haruldast . . . ühe naise silmi.

Wõimalik, et see oli ainult põgenew päiksekiir, mis üles hüppawas wees murdus, wõimalik ka, et see oli mõni lill, nagu neid seal küllalt on roheliste taimede wahel, mille nupud wälja näewad kui smaragdidest koosnewad karikad . . . Seda ei tea! Mul oli, nagu puuriks end üks pilk minu pilgusse, pllk, mis mu südamesse äratas ja õhkuma pani hullu igatsuse millegi wõimatu järele: leida olewuse, kel oleksid niisugused silmad kui sel seal!

Päew päewa järele läksin ma sinna seda olewust otsima.

Wiimaks, ühel õhtul — ma arwasin esiti, et und näen — aga ei, see oli tõesti tõsi: olen ju temaga palju kordi kõnelenud — just nagu ma praegu teiega kõnelen . . . nii siis ühel õhtul nägin ma oma wanal paigal istuwat naist — naist, nii ilusat, et kirjeldamine wõimatu on! Ta riided ulatusid kuni alla weeni ja ujusid seal weepinnal. Ta juuksed olid kui kuld; ta silmalaud kiirgasid kui säravad eied, ja nende wahel wälkus elaw silmapaar, mida ma kord juba olin näinud . . . jah, sest selle naise silmad olid samad, mis mulle kustumata olid meele jäänud, silmad, mil iseäralik wärw, iseäralik. . ."

"Roheline!" hüüdis Ignaz kokkudes ja kargas oma kohalt püsti.

Ferdinand waatas talle imestades otsa, sest Ignaz oli ütelnud, mis tal huultel oli seisnud.

"Kas sa teda siis tunnud?" küsis ta rõõmsa imestusega.

"Oh ei," wastas kütt. „Jumal hoidku mind selle eest! Aga minu wanemad, kui nad mulle ära keelasid sinna mine-mise, on mulle tuhatkorda ütelnud, et allikawaimul, weteemal ehk näkil, kes seal elutseb, seda wärwi silmad olla. Ja selle juures, mis Teil maailmas kõige armsam, wannutan ma Teid: ärge iial enam minge papliallika juure! Ühel päewal langete Teie kättemaksu ohw-

riks ja maksate oma kuriteo, et seda wett segasite, oma eluga!"

" . . . Selle juures, mis mulle kõige armsam . . . !" sosistas noormees ja naeratas ärdalt.

"Jah!" kinnitas wana kütt. „Teie wanemate ja õeste elu juures, selle naise pisarate juures, kes taewa poolt Teie abikaasaks määratud, ehk selle teenri juures, kes Teid lapsest saadik hoidnud . . ."

"Kas tead, mis mulle maailmas kõige armsam on? Kas tead, mille eest ma annaksin oma isa armastuse ja ema suudluse ja kõik õrnad tunded, mida kõik maailma naised minu wastu wõiwad tunda! — Nende silmade ainsa pilgu eest! . . . Kuidas wõiksin ma küll tema otsimise lõpetada!"

Ferdinand esitas need sõnad niisuguse kirega, et Ignazil pisarad silmist purtskasid ja üle põskede alla weeresid. Ja lämbunud häälega hüüdis ta:

"Sündigu siis Jumala tahe!"

3.

"Kes sa oled? Kus on sinu kodu? Kus sa elad? Ma tulen iga päew siia sind vaatama, — ja ei näe ometi iial hobust, kes su siia oleks toonud, ega teenrid, kes su kandraami kannaksid! Rebi wiimaks ometi katki saladuslik loor, millesse sa enda mässid nagu pimedasse öösse! Ma armastan sind, ja kas oled sa kõrgest wõi madalast soost, mina olen sinu oma igawesti . . ."

Päike oli wajunud mäeharja taha; suuril sammel ronisid warjud mäekülge mööda alla. Allika ääres paplites ohkas kerge tuul, ja udu, mis pikkamisi tõusis järwest, hakkas läheda kalju ümber oma loori laiail laotama,

Ühel kaljurahnu, mis nähtawasti iga silmapilk ahwardas alla kuristikku kukkuda, — ja nii ligidal, et ta keha wees peegeldus, põlwitas oma armsama jalgade ees Almenori pärija, ilmaaegu selle olewuse olemise mõistatust lahendada püüdes.

Jah, see neuu oli ilus — ilus ja walge kui marmorikuju. Üks tema kräsupat-sidest langes tal üle õla alla ja pugese loori woltide wahela nagu päiksekiir, mis pilwedest läbi murrab. Ja ta blondkulmude ja laugude pärja keskelt särased kaks särasilma — nagu kaks smaragd kulla keskel!

Kui noormees waikis, liigutas neiu huuli, nagu oleks ta tahtnud midagi ütelda, aga ta ainult ohkas — tasakesi, walusasti, nagu seda kuuldakse wulise wast woost, mis, tuulest aetuna, pilliroogudes sureb.

„Sa ei wasta mulle!“ hüüdis Ferdinand, nagu pettudes oma lootusest. „Kas pean uskuma, mis mulle sinust on räägitud? Oh ei, räägi ometi! Tahan ju ainult teada, kas sind üldse wõin armastada, kas oled üldse inimlik olemus . . . wõi . . .“

„Wõi näkineiu . . . Noh, ja kui ma see oleksin?“

Noormees kohmetas pisut. Jäine jahmatus käis ta kehast läbi. Ta silmad suurdusid ja wajusid neiu silmadesse. Neiu silmade fosworiseeriw sära tegi ta meeldiwaks, ja hulluksminemisel hüüdis ta kirest õhkuwana:

„Ja kui sa seda oleksid . . . ma armastaksin sind ometi . . . saaksin sind armastama, nagu ma sind praegu armastan, sest minu saatuse on sind armastada surmani ja weel pärast surmagi, kui siis weel olemas on elu!“

„Ferdinand,“ ütles nüüd ilus neiu, ja ta hääl oli melodililik kui muusika. „Mina armastan sind weel enam kui sina mind: tulen ma ju ometi alla sinu juure — kui puhas waim sureliku juure. Mina ei ole naine, nagu neid on maailmas; mina olen sinu wääriline naine, sest sinagi oled teistest kõrgem. — Siin selle wee põhjas elan ma. Nagu wesi olen minagi kehatu, wedel, läbipaistew. Wee wulin on minu kõne, wee wood on minu keha liigutused. — Ei ole õige, et ma seda karistan, kes julgeb segada allikat, kus ma elutsen: ma tasun talle oma armastusega, tasun talle selle eest, et ta kui surelik kõrgemal seisab rahwa ebausust, et ta armastab ja minu haruldasest, saladuslikust armastusest aru saab.“

Kui noormees teda nii rääkima kuulis, unustas ta neiu imetaolikku ilu nähes kõik ja lähenes, maagilisest jõust kistuna, enam ja enam kalju äärele.

„Kas näed selle järwe selget põhja,“ rääkis roheliste silmadega neiu edasi, „kas näed neid, — kõiki neid taimi oma laiade roheliste lehtedega — kas näed, kui elawad nad on järwe põhjas? . . . Nad walmistawad meile woodit . . . walmistawad selle smaragdidest ja korallidest . . . ja mina . . . mina kingin sulle õnne, mis on nimetu — õnne, millest sa isegi kõige õndsamal tunnil pole und näinud — õnne, mida sulle ükski teine ei wõi pakkuda! — Tule, tule — järwe udu katab meid juba oma häältega, tuul paplites algab oma armastuskiidulaulu . . . Tule! Tule! . . .“

Õõ hakkas oma warjusid laiali laotama; kuu walas wedelat hõbedat järwepinnale; udupilwed, tuulest liigutatud, woogasid siia ja sinna, ja rohelist silmad läikisid pimedas nagu tantsiwad sootuled rabas . . .

„Tule, tule“ — need sõnad kõlasid Ferdinandi kõrwu wõluwal wõimul. „Tule!“ . . . ja saladuslik naine meelitas ta kuristiku kaldale, mille kohal ta lehwis, ja pakkus temale oma huuli suudluseks, suudluseks . . .

Ferdinand astus talle ühe sammu lähemale — weel ühe . . . ja tundis, kuidas kaks pehmet, paenduwat käewart ta kaela ümbert kinni wõtsid . . . tundis midagi külma oma põlewatel huultel, jäist suudlust . . . ja wankus. . . Ta kaotas toe ja kukkus tumeda, kurwa sulpsatusega sügawikku.

Ülespritsiw wesi kiirgas tuhandes sädemes, wajus ta kohal jälle kokku ja tekitas hõbedased ringid, mis ikka suuremaks ja suuremaks paisusid ja lõpuks kaldal kadusid.

Elumures.

Andres Silla.

Musta murelinnu tiwa alla
ära ennast iial asenda:
ei see sinu rinda rahu kalla;
sinu muret iial masenda.

Walge rõõmulinnu tiwa alla
andu oma mures innuga:
seal su hing saab murepaelust walla,
tõuseb taewa ühes linnuga!

Peeter Piniigin.

Balti-Saksa Magda Giess.

Ta nimi oli Peeter Piniigin ja ta oli talupoeg. Siber oli ta kodumaa, üksildane tütt ta maja ja wigane naine ta päralt. Ja ta ei tunnud midagi peale töö.

Nii oli ta elu olnud palju aastaid, ja ta polnud kunagi uskunud, et see kord teisiti võiks olla.

Kuid siis tuli sõda. —

Ja nüüd lamas ta siin, mitutuhat wersta oma kodust. Tõstis ta pea, siis nägi ta pikas reas, woodi woodi kõrwal, omasarnaseid kannatajaid. Tasa ja wilkalt toimetas öde, et kõik ööks walmis oleks. Ja siis kustusid lambid, peale ühe.

Peeter Piniigin oli wäsinud, wäga wäsinud, ja ei saanud ometi magada. Ta nägi Anjat, oma naist, kuidas ta tema kuueteistkümnendaastasena oma maija wõttis; nägi waikist õnne, mis temaga ühes oli tulnud ja mis isegi siis mitte polnud kadunud, kui nooruslustilikust inimesest oli saanud wigane naine; nägi, kuidas ta elu mitte midagi muud polnud, kui ainult töö ja raske mure. Ja ometi oli kõik ilus . . .

Tasa tuli öde, et patju kohendada.

Siis kõneles Peeter Piniigin, ja sügawale pidi öde laskuma, et aru saada. Ta kõneles haljastest metsadest, mis lõpmatusse ulatawad, tormidest, mis ta maja ümber mässanud; talwe walgest lumest ja suwe lilledest. Ta kõneles Bodrõi'st, oma karwasest penist ja alalisest kaaslasest tööil ja üksinduses, ja ta kõneles Anjast, oma naisest . . . „Anja, moja Anja . . .”

Kaua põlwitas öde ja hoidis haige palawikus käsi.

Wäsinult põles lamp. Pikas reas lamased mehed, ja uni walitses nende üle, raskelt ja painawalt, sest nende juures wiibisid sõja koledused. Ainult tatarlane, kel kuul jala oli purustanud, naeratas . . . Oli wist kodus.

Peeter Piniigin aga kõneles. Oma terve elu jutustas ta sel ööl.

Wäsinult põles lamp, ikka enam ja enam wäsides. Kunni tuli hommik ja uus päew.

Peeter Piniiginile wiimane. —

Joogiseltsiline.

Hiina kirjanik Pu Sung Ling.

Ühes wäikeses linnas elas korra mees, nimega Tsche. Ta wõrsus wäsest, kuid heast perekonnast ja õppis hoolsasti kodus, et eksamile walmistuda; sest nagu kõik paremast seisusest isikud, püüdis ka tema esimest teaduse kraadi omada, et ta nimi ka kodulinna austatud oleks. Kui ta nii ühel päewal jälle hoolega oli õppinud ja kirjutanud, tuli tal korraga kange himu midagi juua, nii et ta wastupanna ei suutnud ja hea lonksu wiina jõi. Aegamööda harjus ta joomisega nii ära, et ta wiinata enam õppida ei suutnud, ja laual, kus ta raamatud ja kirjutusabinõud asusid, oli ka wäikene pannikene hõõguwate sütega, kus wäikeses metallkannus riisiwiin soojas oli.

Nii polnud tal waja, kui tal joogihimu tuli, enam üles tõusta, waid wõis iga silmapilk soendatud wiina, nagu seda joojad armastawad, ulatada. Ei läinud kuigi kaua aega, siis ei wõinud ta magamamannes ka wiinast loobuda, mis pärast ta ka iga õhtul kannu täis wiina aseme ette asetatas, et öösel, kui ta ärkama juhtub, wõimalik oleks keelt kasta.

Ühel öösel näis temale, kui poleks ta mitte üksipäini asemel. Pool unes näis temale, nagu oleks need ta riided, mis ta unes käega puudutab ja mis ta wist kogemata enese juure on tõmmanud. Kui ta käe riiete järele sirutas, tundis ta midagi sooja, pehmet käe all olewat, nagu kassi nahk. Alles unest wirgudes, tõmbas ta kohe tule põlema.

Oma imestuseks nägi ta, et ilus walge rebane ta kõrwal magas. Loomakene magas raskesti, nagu oleks ta joobnud. Kui Tsche wiinakannu järel waatas, märkas ta, et see tühi oli.

„Nii siis, joogiseltsiline,“ ütles ta naerdes ja ilma et ta oleks rebast üles äratanud, sirutas ta käed looma pehme sooja keha ümber ning otsustas oodata, et näha, mis sünnib. Sest ta teadis, et rebane, kes inimese juure asemele magama heitis, pidi deemon olema ja pidi inimkuju omama, kui ta märkab, et inimene on teda näinud. Et parem näha oleks, jättis Tsche tule põlema.

Kui kesköö saabus, ringutas ennast korruga rebane Tsche käte wahel ja muutus kenaks nooreks meheks, kes esiteks imestades, siis hirmunult ta otsa waatas, üles kargas ja põlwili langes. Seal juures tänas ta Tsched liigutult, et see ta pead mitte maha polnud raiunud, nagu seda iga teine oleks teinud, et ennast kurja rebase kujulise deemoni eest kaitsta.

Tsche wastas: „Ei usu, et sa kuri deemon oleksid, sest sa armastad wiina, nagu minagi, ja tänad, kus waja pole tänada. Pealegi meeldid sa mulle niiwõrd, et sind palun mulle joogiseltsiliseks jääda. Kui ma ka sulle meelt mööda olen, wõiksime samuti südamesõpradeks jääda, nagu seda Kuan chung ja Pao Shu olid, kellest ma ajaraamatus lugesin ja kes surmani rõõmu ja kurbust, aset ja sööki jagasid.“

— „Ka mina tunnen sõpradepaari elulugu, kes rohkem kui kaks tuhat aastat tagasi Tsche' u keisrite ajal elasid,“ wastas noormees „ja oleksin õnnelik, kui su joogiseltsiline tohiksin olla.“

„Hea küll, olgu seega siis sõprus kindlustatud.“ ütles Tsche ja mõlemad heitsid üksteise kaissu asemele ja lobbisid mõni aeg, kus juures Tsche noormeest palus sagedasti wõi koguni iga päew, kui wõimalik, ta juure tulla ja ütles, et nad nüüd üksteist usaldama peawad, kui nad sõbrad olla tahawad. Noormees oli kõigega nõus ja lubas ka tagasi tulla. Selle peale jäid nad üksteise kaisus magama. Kui Tsche teisel hommikul üles ärkas, oli ta üksi asemel ning noormees oli kadunud.

Järgmiseks õhtuks muretses Tsche suurema kannu paremat wiina ja ootas igatsedes uut sõpra, kes ka õõ saabusdes ilmus. Nad istusid seltsis maha, jõid wiina ja noormees oskas nii huiwawalt kõneleda, et Tsche imestades hüüdis: „Kui kahju, et ma sind mitte ennem ei tunnud.“

Selle peale wastas rebane wiisakalt: „Ma ei tea tõesti mitte, kuidas ma selle suure au wääriliseks olen arwatud, et mind nii kalli wiinaga kostitad.“ Tsche wastas: „Ah, ära räägi sarnasest tühjast asjast enam. Sarnase kalli sõbra kostitamiseks pole wiin kuigi hea.“

— „Kuid siiski,“ ütles rebane, „oled sa waene üliõpilane ja pead waewaga raha teenima. Ma pean waatama, mis ma su heaks teha wõin.“

Järgmisel õhtul, kui rebane jälle ilmus, ütles ta Tsche wastu: „Kaks penikoormat siit kagu poole on tee ääres pajupuu all kaks kangi hõbedat maas, mis rikka mehe tagawarast sinna maha kukkus, kes kaotust ei märganudki. Mine hommiku wara sinna ja too hõbekangid ära!“

Kui Tsche tähendatud kohta jõudis, leidis ta maast kaks kangi hõbedat, nagu seda rikkad reisijad teele kaasa wõtawad, et wadjadust mööda kas osakaupa wõi korruga rahaks wahetada. Ta läks leiuga kullasepa juure, lasi hõbekangid ära kaaluda ja sai nende asemele kaunis hea hunniku peenikest raha. Enesele ja sõbrale ostis ta saadud rahaga suurema tagawara kõige paremat wiina ja ootas igatsusega õhtu tulekut.

Kui nad jälle lõbusasti ja õnnelisenäna koos olid, jutustas rebane, et õues, teatud nurgas maja taga, maaalune koobas olla, mis ta üles otsima peab.

Teisel päewal toimis Tsche nij, kuidas ta sõber oli käskinud, ja leidis enese suureks imestuseks tõesti wõiwialuse ja seal rohkem kui sada nõõritäit tuhandete kaupa neljakandilisest august läbi seotud wask Kësh raha. Ta toimetas waranduse kiiresti ja salaja kõrwale, sest kawatses raha eest õhtusteks kooswiibimisteks wiina osta, kui mu warandus otsa on saanud.

Õhtul ütles Tsche rõõmsalt noorele sõbrale: „Nüüd pole enam waja midagi muretseda, sest raha on meil roh-

kesti ja wõime kõige paremat weini osta."

Selle peale wastas rebane: "Ka kae-wust lõpeb wesi wiimaks otsa. Tahan sulle weel rohkem muretseda." Mõni päew hiljem ütles ta: Praegusel silmapilgul on hirse turul odaw, millega oleks wõimalik kasulikult opererida."

Sõbra nõuandel ostis Tsche leitud rahaga nelikümmend tonni hirset. Ta sõbrad naersid teda sarnase teo üle. Kuid korraga tulid põuased ilmad, nii et kõik põlluwiljad kõrbesid. Ainult hirse kaswas weel ja idanes hästi, kui teda külwati. Tsche müüs kogu tagawara kümme korda suurema summa eest ära. Nii läks Tsche ikka ja ikka rikkamaks. Wiimaks ostis ta kaks sada tiinu kõigeparemat põllumaad. Seal kaswatas ta rukkid, hirset wõi muud, mis rebane talle soovitas, ja sai ikka ikka kasu.

Mõni aeg hiljem tahtis Tsche eksame sooritama hakata ja kõneles sellest ka sõbrale. See jäi kurwaks, et mitmeks kuuks sõbrast eemale jääma pidi, sest ta seletas, et ta ei wõi mitte Tschega pea-

linna reisida, sest et seaduse järel waimud eneste asukohte wahetada ei tohi. Siiski soovib ta südamest Tschele head õnne ja edukat asja kordaminekut. Kui Tsche seda kuulis, jäi ta kurwaks. Mõlemad pikutasid kauemat aega sõnalausumata asemel. Et nad uinuda ei wõinud, ütles Tsche wiimaks: "Olen sind nii armastama hakanud, et isegi nädalat aega sinuta olla ei wõi. Loo-bun sellepärast parem aust ja teaduse kraadist, et igawesti sinu juures olla wõiksin."

Nii elasid nad kaua südamlikus sõpruses ja Tschest sai lõpuks rikas mees. Kui ta wanemaks hakkas jääma, soovitas rebane, et ta naise naudiks, et ta suguwõsa ei kustuks ja et ta poeg wõiks surmaohwrit tuua, et ta hing hauas rahu leiaks. Tsche tegi selle nõuande järel ja rebane elas Tschega ja selle abikaasaga kõige suuremas sõpruses ja armastas Tsche lapsi, kui oleks nad ta enese omad olnud.

Kaua aastate järel suri wiimaks Tsche ära ja sellest päewast oli ka rebane kadunud.

Suurel Reedel.

P. Grünfeldt.

I.

Kui raskus rõhub meid ja muremägi meid tahab oma karmusega katta ning meie hinge muljuda ning matta ja meid ei näita päästwat ükski wägi—

Kas peame siis ära heitma meele ja oma lootused kõik lõpetama? . . . Ei! Nagu ennegi, nüüd nõndasama kõik lootused weel läkitame teele

ja usume: ei oht wõi kaua kesta, weel tulewik wõib õnnejuttu westa ja wabastada meid kõik wangirauast!

Mis hauda pandud, ei wõi jääda sinna: tal oma tulewik weel läbi minna ja üles tõusta, üles tõusta hauast!

II.

Kui lööbki saatus meile rasked haawad ja kõigil midagi on kannatada — ei pikk wõi olla kannatusterada: kõik kord weel õnnepäewi näha saawad.

Ka Kristus tundis hirmsat hingehäda, kui tundis peale pandud surmasundi ja ootas oma hirmsat surmatundi maailmas, mis täis pattu ja täis mäda.

Ta kannatas, kui teda peksti, kisti, ta kannatas, kui löödi tema risti, ei lõppenud ta tulewikulootus!

Ta karika jõi tühjaks, tilgatumaks, et talle uue elu koit ja kumaks, ja waata, täielt täide läks ta ootus!

Amor meie ajal.

Saksa kirjanik A. Bevernschulte.

„Palun, wõtke silmapilguks istet, herra doktor Bonaventol on veel külaline. Keda tohin ma teatada?“

Wäsinud liigutusega ulatas noormees tüdrukule oma kaardi. See heitis sellele kiire pilgu ja luges: Winfried Kalmann. Siis kadus ta ukse taha, mis arwatawasti kõnetuppa wiis.

Kalmann waatas ringi: see oli harilik ootetuba; seintel mõned wiltsad kiwitrükid klaasi all, laua ümber punased plüüshmööblid, laual wana kalender ja mõned pildiajakirjad mullusest aastast.

Kõrwal käis uks. Siis awanes kõnetoauks. Hall pea ilmus uksepraohale, kuldnäpitsprill kõweral ninal.

„Palun!“

Winfried astus kõrwaltuppa ja wõttis kunstnähaga üle tõmmatud toolil istet. Teine istus nii, et õhtupooliku päike talle silma ei paistnud.

„Mis teil wiga on, herra Kalmann? Kas armastate õnnetult? On Teie armastusunistuse teostumisel raskusi? Mõtelge, et mina olen arst, kes Teid wõib terweks teha, sest ka õnnetu armastus ei ole muud midagi kui haigus. Wõin Teile esitada enam kui 400 tunnistust oma tänulikkude abitarwitajate poolt.“

Winfried wiiwitas ja trommeldas sõrmedega närwilikult lauale.

„Awalikult ütelda — palju usku mul Teie kunstisse ei ole. Kui siia tulin, siis ajas mind pooleldi uudishimu, pooleldi meeleheide. Minu pruut palus mind Teile Teie kuulutuse peale kirjutada. Raskusi teeb meie —“

„Ämm?“

„Ei, ei. Aga — peaaegu olete seda tabanud. See on üks wana tädi, kõrgemate tütarlaste kaitseliidu eestseisjanna, kes ühtlasi ka minu wanemateta pruudi eestkostja on. Ellie on 18 aastat wana, ja ta tädi usub, et abiellu astumine enne 25 aastast wanadust terwisele kahjulik olla.“

„Kas — tädi — on rikas?“

Dr. Bonavento laskis pea pisut wiltu ja silmitses Kalmanni luurates. See ohkas:

„Seep see ongi. Ta on rikas — ja kõrk. Täis tujusid. Kõigest wooruslikkusest hoolimata on ta ehete peale wälja annud üle sajatuhande, kuna ta tarwilikkude asjade juures kokku hoiab. Tal on paraku omad tujud — —“

„Kuidas oleks lugu pruudi warastamisega? Niisugused daamid kardawad skandaali.“

Kalmann mõtles järele, kaua.

„See — oleks juba midagi. Aga,“ jatkas ta tasakesi, „pruudiga salajane põgenemine maksab raha.“

Bonavento tõusis ja patsutas Kalmannile lahkesti õlale:

„Noormees! Minu 31-aastasest praktikas kõigis Euroopa linnades ei ole rahal iial veel tähtsust olnud. Omakasutus, rõõm romantika üle on olnud minu tegewuse juhtijad. Kus ja kuidas elab see kõlbline tädi?“

„Willemi tänawal nr. 5. Tal on seal ruumikas maja.“

„On tal teenijaid? Koeri? Telefon? Auto? Elektriwalgus? Seda kõik pean teadma, kui ettewõtte peab õnnestama.“

Winfried andis soowitud teated. Bonavento märkis kiiresti, mõtles järele ja ütles siis:

„Nii siis: minu kawatus on: Neljapäewa õhtul kell pool 11 awate ees-
aia jalgwärawa. Wõtme saate minult. Koerale wisake söök, mis Teile annan. Autol wõtke garaashis käimapanija wälja. Telefonitraadid lõigake katki. Minu 12-hobusejõuline auto wiib Teile ja Teile pruudi kahekümne minutiga Petersdorfi, kus Te ühe hea tuttawa juures peidupaiga leiate. Kas olete nõus?“

Winfried naeratas — ohkas raskesti ja ulatas Dr. Bonaventole siis käe:

„Tehtud!“

Bonavento naeratas:

„Uskuge mind: tädi annab ärawiidud sugulasele luba abielluda. Selle peale wõite kindel olla!“

Uks läks Kalmanni taga kinni. Dr. Bonavento hõõrus käsi. Ta nägi sel silmapilgul palju noorem wälja kui enne . . .

Willemi tänawal nr. 5 maja ees seisis auto, mil tuled warjatud. Kuu pais-tis heledasti. Kaks isikut tulid läbi ees-
aia ja astusid autosse. Siis lähenes
keegi tänawalt, seisatas ja küsis:

„Kõik korras?“

„Jah doktor, käimapanija peitsin ära,
Bello magab, telefonitraadid on läbi
lõigatud!“

Winfried aitas Ellie autosse. Auto
tuled lõid särama. Auto kadus Bona-
vento silmist.

Bonavento läks läbi eesaia weranda
kaudu maija — tasakesi kui kass. Sam-
mus riietatud treppi mööda üles, jäi ühe
ukse ette seisma. Tasane helin — siis
seisis ta proua Grathwohli magamistoas.
See ise wiibis wist parajasti oma kait-
seseltsis. Bonavento sammus öölaua
juure ja awas selle sahtli: taskulambi
kiired langesid meelitades pärlitele, sõr-
mustele, käewõrudele, broshidele — mui-
gades laskis ta kõik oma taskudesse
libiseda.

Siis kuulatas ta hinge kinni hoides.

Auto pidi ju kohe tagasi tulema?
Kuidas imestas armastajapaar, kui tema
autojuht neid palus lagedal väljal au-
tost välja astuda ja talle walgust näi-
data, et ta wäikse rikke saaks ära pa-
randada — ja siis — hopsaa! — kadus
auto! Armastus pimestab — —

Siis kuulis ta mootoriraginat, ruttas
trepist alla, eesajast läbi.

Keegi astus põõsaste warjust, mis
teed palistasid, välja:

„Tere õhtust, herra Schwante! Käed
taskust! Meid on kolm! Kas tohin Teile
käewõrud kätte panna? Nii see on!“

„Aga mu herra, mis —“

„Tuleb Teile meele, arwate? Teie
olete dr. Bonavento, mis? Juba am-
must saadik pole Te meid enam kü-
lastanud, Schwante! Teie tuba ootab
Teid juba. Kas tohin warastatud wäärt-
asju paluda! Tänan. Astuge autosse —
see sõidab küll tasemini kui Teie oma,
aga seda kindlamini!“

Schwante alias Bonavento toibus pi-
sut:

„Kus on armastajapaar?“

„Oh, need pühitsewad Körneri koh-
wikus kihluseid. Wana tädi on neile
oma õnnistuse juba annud. See on
Teie arust pisut ruttu, mis? Meie jälgi-
sime Teid kuni siia. Teie ei olnud ru-
mal — oskate armastajatele ülihästi kü-
simusi esitada. Miks käisite kui gaa-
sitöoline möödunud nädalal kaks korda
proua Grathwohli majas? Miks käis
herra Kalmann kolm korda Teie juu-
res? See torkas meile silma. Me hoiat-
sime proua Grathwohli. Tema wõt-
tis preili Schmidt käsile ja see tunnis-
tas oma põgenemiskawatsuse üles.
Näete nüüd, millise tagajärjega. Teie
autojuht jääb Teile seltsiliseks. Tema
pidi õnneliku paari sõidutama Körneri
kohwikusse, kus neid proua Grathwohl
oma õnnistusega ootas.“

„See lambapea!“

„Teete temale ülekohtu! Herra Kal-
mann palus temalt seda tungiwalt ja
toetas oma palwet laetud rewolwriga —
mis wõis ta siis muud teha? Näete:
asi oli täitsa raisus. Inimesel pole alati
kerge Amorit mängida. Kulud on selle
juures tihti tuludest suuremad. Kuid
sellest wõime weel teel wangimajja juttu
westa. Astuge autosse!“

Kui teaksid sa!

Bulgaaria kirjanik Iwan Wasow.

Kui teaksid sa, kuis sinitaewad selged,
kuis tuhat päikest minu rinda täitsid,
kuis marutuuled, tumedad ja helged,
mu rinnas mässasid ja endid näitsid,
kuis sulle kirju kirjutin kui masin,
ja nad siis jälle katki käristasin!

Kui teaksid sa, kui tasa ja kui sala
suur õndsus waldas minu õnnist rinda,
kuis ägasin su kütketes ma ala,
kuid soowiga, et rõhuks nad weel minda!
Kuis sain ma walu tunda, wermeneda
õil unetuil — oh et ei tea sa seda!

Yoghi.

Saksa kirjanik Wilhelm Müller.

Yoghi Sing Ra Dshela seisis Gangese kaldal ja wahtis waikselt helendawasse kaugusse. Seal lähenesid talle maamehed, kes usurännakul olid Benaresse.

„Laiskleja,“ hüüdsid nad temale. „Miks sa ei tööta!“

„Mis tööd teete siis teie?“ küsis Sing Ra.

„Waata meie käsi, kuidas nad rakus on,“ wastasid maamehed. „Ja nüüd läheme pühade allikate juure.“

„Ja mis teete, kui sealt tagasi tulete?“

„Hakkame jälle wirgasti tööle!“

„Kas töötate teie pühade allikate pärast wõi lähete allikate juure töö pärast?“

Sellele ei osanud nad mingisugust selget wastust anda. Siis ütles Sing Ra:

„Kuulge mind, wennad: Weetilgad Gangeses sattusid ühel päewal tülli küsimuse suhtes, millisest neist Gangese jõgi oma liikuwuse on saanud. „Mina,“ hüüdis üks, „näen selles kõige enam waewa; kes teab, mis teist ja Gangesest oleks saanud ilma minu tööta!“

Selle peale julgesid teised waewalt midagi kosta, ja lasksid ka sündida, et see weetilk nende wahelt ruttu üles kippus weepinnale. Sinna jõudnud, naeris ta päikesele wastu ja ütles:

„Jõgi — see olen mina!“

Päike ei arwanud kohaseks temale wastata; aga õhtul saatis ta udu jõe ja see wõttis weetilga hulga teiste seltis üles kõrgele. Seal nägi ta imestades, et Ganges wanal wiisil edasi weeres. Siis ütles ta:

„Nii siis polegi ma jõgi, waid olen udu.“

Ja ta hüüdis teistele weetilkadele jões:

„Saage uduks! — Kõrguses seisab teie kodu!“

Aga üksikud teadjad weetilkade hulgas naersid ja wastasid:

„Kannata aga, küll tuled meie juure tagasi!“

„Ohoo,“ wastas weetilk, „kes suudaks mind sündida, mind, udu!“

„Mina, igawene waheldus,“ ütles üks nägematu hääl.

Nüüd jäi weetilk wait ja sai wiimaks aru, et eksitus algab, kui üks weetilk teisele weetilgale ta sihti tahab ära määrata . . .

Ja siis palus ta päikest:

„Lase mind mu eksituse pärast kannatada!“

Seekord naeratas päike ja ütles:

„Kao ära ja saa pilweks!“

Nii heljus pilw maakohal nagu waimude wari õhus. Ja ühel päewal sähwatasid tast wälgud kõue kõminal ja suur tore üksus sulas paljudeks, paljudeks üksiktilkadeks, ja üks hääl ütles neile:

„Minge ja olge õnnistuseks!“

Nüüd nägi ka meie tilk esimest korda oma õiget kuju ja tundis oma wäiksussest häbi.

„Issand,“ ütles ta, „mina, kõige pisem sinu käskjalgadest, pean elama . . . õnnistuseks?“

„Jah,“ wastas hääl, „ainult wäiksed on õnnistuseks; suured teewad kahju.“

Siis jõudsid kõik need miljonid wihmatilgad arusaamisele, et Issand pilwe terwikuna ei wõinud saata, kui ta ei tahtnud põldusid purustada.

Ja nad woolasid alla, ja meie weetilga imes enesse üks palmiseeme, mis tema läbi elu sai ja kaswas ning toredaks puuks sirgus, mille pähkjad jänunewale rändajale piima andsid ja nii ta elus hoidsid.

Ei oleks weetilk nüüd enam tahtnud ütelda:

„Mina olen palmipuu!“ Wõi: „Mina olen piim!“ Wõi: „Mina olen rändaja!“

„Ja weel wähem teadis ta ütelda teistele tilkadele, mis olid sadanud mägestikku wõi dshunglisse, milline nüüd nende kuju wõi siht oli. Ta imestas ainsa ande mitmekesidust.“

Yoghi jäi wait; maamehed aga ütlesid häbistatult:

„Isand, sina oled püha mees, anna andeks!“

Sing Ra Dshela wastas naeratades:
„Minge rahuga ja ärge muretsege!“
Püha jõe woogudest aga kajas hää!

„Mina, kes olen üks ja ainus, woolan kõigis ja täidan ennast kõigis!“

Palmipuude kohale tõusis täiskuu ja walgustas maameeste teed.

Kui kewade ärkab!

Andres Silla.

Midagi armast ja salapärast ümbritseb liuglewaid lumehelbeid ning suurt, walget waikust, mis on laiali laotatud maapinnale. See on talwewai-kus, looduse sügaw pühkamine ja unelmine, aga ka uute jõudude kogumine sügawa lume all.

Küll tulewad ajad, mil nagu äkiline ehmatuse üle lendab maakera näost. See sünnib siis, kui talw oma külma raskesti surub tema peale ja kui ojakeste wulisewad hääled tema käsul wait jääwad. Kurwalt näib loodus siis pead noogutawat surmale.

Aga see ei ole surm, mis waldab. Ainult uni on see, mida maa magab, sest tema sisemise elu warjatud allikad seisawad wäljaspool selle riigi piiri, mille üle walge surm oma käed wälja sirutab. Ja ühel päewal on see salajane elu nii tugewaks saanud, et juba ta hingeõhku tunneme, ta südame tuksumist kuuleme ja ta liigutusi märkame.

Kewade algus!

Ei ole weel näha ilu ega hiilgust, ei õisi ega õnne, aga me märkame juba, et on juba tekkimas midagi suurt ja imetaolikku. Nõnda katab ema jõuluajal kinni kingitustelaua, seniks, kuni tund jõuab, mil ta rikkalikult wõib wälja jagada kõik anded, mis armastus walmistanud.

Kewade algus. Ja sulataw tuul laulab — laulab kord tormihääli, kord õrnasti ja tasa. Näe, kuidas ta sul, kär-

sitult kihutades, peast maha kisub mütsi ja juuksid sasib! Kuidas kewademõte, tema läbi ärganud, wee sileda pinna paneb wärisema! Ta kiigutab ennast põõsastel ja jätab sinna järele silmapaistwad paisuwad pungad. Kõrgete puude latwu puudutab ta oma siiditiiwaga, kuni nad kewadeilus ärkawad. Maheda lauluga läheneb ta kasele ja kuldse õitsmisega annab ta oma laulikutele tasu.

Lõunatuul laulab.

Ja missugune on see laul! Wõidu-rõõmsa elu lahkumislaul surmale, mille ta ära wõitnud. Tormaw, wägew noorusjõud kajab temast. Paisutaw, kaisutaw. Susutaw, musutaw. Ja paneb rinnad rõkkama rõõmus. Aratab haige-toas lootuse uue elu peale. Tõstab tiiwab sealgi, kus neid juba arwati jõueteks.

Ja päike!

Kuidas ta silitab, kuidas ta paitab, kuidas ta paistab, kuidas ta paneb südamed pilduma sädemeid. Isegi wanad südamed aratab ta. Nagu siidikästel silitab ta maapinda, põõsaid, puid, ja mida ta silitab, see lõõb särema, hiilgama ja hakkab haljendama.

On jõudnud kätte kewade ja ühes temaga — kewadepüha!

Waata, kuhu iganes tahad, igal pool näed tõusmist, ärkamist, tungimist ülespoole — päikse poole!

Tungigem sinna poole siis ka meie!

Põhjamaa Pariis.

Daani kirjanik H. Pol.

Waewalt astutakse esimesse Daani kiirrongi-waguni, kui ju ollakse sunnitud sõrdlema. Elektriwalgus, piinlikum puhtus, waibad põrandal, nahkpadjad kupeedes. Ja siis tualetiruum. Seal leitakse kõik, mida seal iganes leida võib; nimelt seinakapikese wäikeste käterätidega, seepi, woolawat wett. Täitsa loomulik.

Teine on Kopenhaageni peajaam. See Kopenhaageni „nimekaart“ on ilus, kultuuriweeritud. Kõik säteab puhtusest. Hele walgus tungib klaaskatusega wõlwikust. Asjata otsitakse määrinud plakaatidega külitatud seinu, asjata otsid põrandal tuhahunnikuid. Oo, Balti jaam, kui hea on see sulle, et nii kaugel oled, sa ei tarwitse häbeneneda . . .

* * *

Ja Kopenhaageni nimekaart ei tüssa. Armas, puhas linn. Telliskiwipunane raekoja plats kellaga, mis alati koraale helistab, ja otse seal kõrwal Tiwoli-park, mis õõseti kümnete tuhandete kirjude elektrihoõglampide abil oma lõbusat elu wälja hüüab. Rahwaste lõbustused on rahwuswahelised; ka siin on oma mäe- ja oruraudtee, ja plikad kriiskawad, kui tee sügawikku wiib, justament samati kui Berliini Luna-pargis. Aga kõik on nii korras Tiwoli's. Teed kruusatatud, wäikesed, lilledest piiratud tiigid, puhtad lokaalid. Rahwa-park. Neiukesed jalutawad käealt kinni sinna-tänna ja sumistawad kõige uuemat Kopenhaageni wiit: „Lille Lise.“ *) Seda wiisi sumistab kogu Daani, wilistab, tantsib. Ei osata omale ette kujutada ta populaarsust. „Banaanid“ olid wõrreldes temaga täielik läbikukkumine.

Nii siis on „Skala“-rewüüteaatri ättraktiooniks suwipalawuse peale waatamata alati täis saal. Ei ainustki kahe-mõttelust, aga selle eest ainult ilusad koorneitsid, suurepärase ja maitsekas rietus, nii siis umbes ümber pöördult kui Berliinis. Istutakse seal, suitseta-

takse, juuakse oma kohwi, näritakse keksi ja nähakse seejuures kolm tundi ainult lõbusat, ainult armast, ainult naljakat. Pilgatakse palju. Olin rewüüdis diskontopanga pankroti õhtul. Koomik laulis kuplee. Poolehoid. Ta lisab juure wärsi, milles neid inimesi weidi salakawalalt kahjatseb, kel raha selles pangas seisis. Publik on marus lõbu pärast.

See on teine elustiil. Öeldakse, Kopenhaagen olla põhjamaine Pariis. Wõrdlused lonkawad harilikult. Kuid see siin näib õige olewat. Sama meel aktuaalse jaoks, sama pilkehimu. Aga puudub täielikult mondään parfüüm. Ei sobi ka sellesse wanasse linna, kitsaste nurgeliste tänawatega. Harwa näed mõnda „poisipead“. Sminki ja puudrit silmad waid waateakendel. Nii on inimese wälimus: heleblond juuksed, weidi pruun näowärw, lohukesed, lõbusalt püsti nina. Armas tüüp. Nõnda öelda: ainultlooduse lakutud. Puha: lille Lise'd...

* * *

Kõige naljakam koht Kopenhaagenis on raekoja-platsi pahem pool. Mõlemad nurgamajad kuuluvad seal kahele suurele lehele. Paremalt: „Berlingske Tidende“ ja pahemalt: „Politiken“. Mõlemad lõwad igaal ööl hirmsa reklaamwõitluslahingu. „Berlingske“ laseb elektri-telegrammaela piki seinu jooksta. Seda paela nähakse kilomeetrite taha. Aga „Politiken“i katusel on hiiglasuur elektriwalgusega maakera. Kell 9 õhtul rägistab „Berlingske“ palkonilt raadiomegafon uusi teateid, aariaid ja klaveripalasisid. Seistakse ja kuulatakse. Aga waata, juba seisab „Politiken“i palkonil samasugune waljustirääkija. Ja nüüd hakkab kogu raekoja-plats wärisema ja kõmama. Paremalt ragiseb Londoni raadio programm, paremalt: Stokholmi. Muidugi ei kuulda kumbagi, kuna üks hääl teise matab. Pool Kopenhaageni jalutab kella 9 ja 10 wahel kümme sammu „Berlingske“ ja „Politiken“i wahel ning lõbustab end ülihästi.

*) „Wäike Liisi.“ — H. P.

* * *

Ilusaid üksikasju võib tähele panna. Nii väikeseid automaate, mis seisavad iga tubaka- ja puuwiljakaupluse ees. Wisatakse raha automaati ja saadakse toos sigarette või banaan papptaldrikul. Suurepärase idee. Pühapäewiti on need automaadid — neid on mitu sada — peagi tühjad.

Kopenhaageni tõelik walitseja pole mitte Daani kuningas, waid ameeriklane Henry Ford. Mõtlesin alati, et Kopenhaagen on jalgrataste linn. Möödunud, möödunud, need head wanad ajad. Muidugi, võib neid weelsiin-seal terwete salkadena näha. Aga linnale ei anna nad enam ilmet. Ford walitseb tänawal. Need väiksed, kerged, mustad asjakesed kõrge chassisi-ga näiwad olewat lapse-mänguasjad, wärskelt kauplusest. Aga nad looklewad wäledalt kui noored kassid läbi kitsaste tänowate. Isegi taksomeetritest põlweneb enamik Ford-tehastest. Ja samati kui Kopenhaagen on kogu Daani Fordidest üleujutatud. Kopenhaageni sadamas ei näinud ma mitte vähem kui kolme hiiglasuurt transportlaewa, millest inimesed terweid mägesid kaste wälja kandsid. Igal kastil seisis „Ford“. Neis pole mitte ainult autod, waid ka põllutöomasinad. Räägiti, et igal Daani talumehel olla oma „Fordson“. Kopenhaagenis on Fordil mitu suurt filiaali, kõige ilusam Tiwoli

wastas, kinodes ja rewüüteaatrikes reklaam, katustel reklaam, sadamas hiigla laduplatsid, mis kaste täis — saadakse wähekese juba aru kaupmees Fordi ilmawalitsusest.

* * *

Lustilik linn. Käiakse nii kergelt. Täitsa modern linn röömsa rütmiga, waatamata wanade majade ja kitsaste tänowate peale. Waatamata ajaloo peale, mis ometi waatab igast teisest aknast, igast majaläwest. See renässans-börsehoone kaldal! Sugugi mitte uhke, sugugi mitte raske. Lõbusalt õhku spiraaliwa torniga. Ei võida uskudagi, et seal sees suurepärase saalis hanseaatide-piltidega nii mõnigi krahw võib tekkida.

Kõige ilusam waade aga awaneb pilgule siis, kui kell 11 teatrid lõpewad, mis kõik asuwad ühel tänowal. Siis seisawad kobaras sadanded Ford-autod, teisel pool sätendab Tivoli-park, inimwood tungiwad kafeedesse ja restoraanidesse; teine inimkiha jalutab tänowail. Ja kõik wiulnikud panewad poogna tööle, ja kõik blondjuukselised ja punawärsked neid naeratawad, ja kõik mehed sirutawad huuli: „Lille Lise . . .“

Speerialif tingimus.

Saksa kirjaniku H. Courths-Mahler'i romaan.

8

Prona von Soltenau lahutas, ja ta ta mees ja Doora nägi hirmunud wälja.

„Mu Jumal, mui tuleb praegu meelde, et pretti Burgwerbenist pärit! Jumala nimel, mis on temaqa? On ta mõne kurtse torba saatnud? Ma et suuda enam rääkida!“

Nüüd alles nägi Hans, mis ta oma saladusega teinud.

„Aga et, et. Palun, ärge mõistke mind walesti. Pean teile kõit ära seletama, kuid nii ruttu see et lähe. Esiteks ainult niipalju: Ewa Maria on mu sõbra Beydeni südamest armastatud pruut. Üks arusaamatus wiis need inimesed lahku, ja Beyden otsib Ewa Market igatsusega, et teda lepitada. Ma jutustan teile pärast kõit. Nüüd aga pean mõni minut jä-

rele mõtlema, et mitte rumalusi teha. Rahe inimese õnn seisab kaalul.“

Rippach suudles Doora lätt ja waatas talle paluwalt otsa. Neiu noogutas naeratades pead ja Hans nõjatas lamina wastu ja pidas aru, mis teha. Kõit teised waatasid teda naeratades.

„See läheb,“ ütles ta wiimaks rahuldusega. „Armas, kallid ema, palun luba, et wõiksin oma sõbra Beydenit täna lõunaks paluda sita.“

Prona von Soltenau naeratas ja noogutas pead.

„Heameelega, kui sind sellega aidata saan.“ „Siis telefoneerin talle lohe. On Teil majas telefon?“

„Muidugi, minu tödtoaš,“ ütles herra von Soltenau, Rippacht erutuse üle naeratades.

"Siis wabandage mind filmapilguks. Pärast seletan kõik."

Hans läks wana herroga kirjutustuppa. Peale selle, kui ta raamatust hotelli telefoni numbri üles oisnud, kõlastas ta ja palus Armini telefoni juurde kutsuda.

Möödus mõni minut. Wiimaks tuli Armin.

"Siin Leyden, kes seal?"

"Siin Hans Rippach."

"Sina, Hans? Mis on?"

"Sa pead kohe Soltenaude juure tulema. Nad paluvad sind lõunaks. Pühitsemise kihilust"

"See on wäga armas, mu pois, ja ma tänan südamest. Aga sa tead ju, et salapolitseiniku ootan, ta ei ole veel tulnud."

"Siis läsi talle ütelda, et ta teine kord tagasi tuleb. Nimelt ei ole meil teda enam waja."

"Kuidas? Mis see tähendab?"

"See tähendab: ma tean, kus Gewa Marie elab. Kohlem ei ütle ma midagi. Poole tunni pärast ootame sind."

"Ma tulen!" hüüdis Armin ja Rippach sai ta häälekõlast aru, et ta oli erutatud.

"Woin armata," hüüdis ta naerdes ja kõlastas ära. Siis pööras ta rõõmsa läikega filmis äia poole.

"So, nüüd läheme daamide juurde tagasi."

"Rippach jutustas lihtsalt Armini loo, ja seda kuulati tähepanelikult

"See on päris romaan," hüüdis Doore, kui jutustus lõppenud. "Waene Gewa Marie, mis pidi ta kannatama!"

Proua Soltenau tegi kurwa näo.

"Wiimaks omelt olin hea kaswataja leidnud. Kui lahju — et temast jälle loobuma pean."

"Tröösti ennast, Magdaleene. Selle eest saad rõõmu osaliseks, et tenas inimest tundma õpid, kellel tore iseloom ja aus hing. Loodan, et kui mu lapsed kaswatajanna kaotawad, selle eest aga Gewa Marieks sõbranna leiawad," ütles herra von Soltenau tõsiselt.

"Kõige enne peate mind aitanis, neid kaht inimest kolku juhtida. Mul on plaan juba walmis. Aga ma wajan teie abi," palus Rippach.

"Muidugi aitame sind, Hans," hüüdis Doore waimustatult. "Ütle aga rutu, kuidas."

"Millal tuleb preili Delius lastega tagasi?"

"Ümber tunni aja pärast."

"Tore, siis jõuab Armin ennem sitta, ja preili Deliusel ei ole tema sitta wilbimisest aimugi! See on hea, muidu wähest põgeneks ta jälle ära. Ma räägin wahapeal Leydeniga, ja nihpea kui Gewa Marie tagasi jõuab, pead sina, armas ema, teda mingiluguse ülesandega kutsuga tuppa saatma. Seal peab teda minu sõber leidma, ja meie peame neid kogu ära jätma, et nad ära lepiksid. On mu plaan hea?"

Proua von Soltenau oli jälle juba heas tujus. "Wäga hea. Tahame kõik hästi organiseeritud wandeseltsi liikmed olla. Sa wiimaks pühitseme ühe kihiluse asemel kats."

"Urge liig palju lootke," ütles herra von Soltenau tõsiselt! "Betetud inimene ei usu kergesti enm. Gewa Marie ei usu wistiski herra von Leydeni armastust."

"See on Armini asi, talle seba tõeks teha. Meie oleme oma ülesande täitnud," wastas Rippach ja pööras õrnalt oma pruudi poole.

"Bidin wahapeal oma mõtted sinult pöörama, Dooralene."

"Ära selle pärast kurwasta, Hans. Kas ei ole see meile küllalt suureks õnneks, et teist wõime õnnelikult teha."

"See oli ilus sõna, mu laps," ütles Doore isa ja silitas õrnalt tütre juukseid.

Armin ei suutnud ära oodata, millal Soltenaude juurde jõuab. Talle näis, nagu ei sõidaks woorimees küllalt kiirelt. Waewalt peatus wanter Soltenaude maja ees, kui ta juba wälja kargas, kutsarile raha pistis ja majasse kadus.

Rippach oli palunud, et ta sõbra üksi wõi's wastu wõtta ja talle asja seletada.

Leyden wiidi salooni, jamal ajal astus ta Rippach tuppa. Nad raputasid üksteisel waitides käsi. Armini filmad rippusid läis rahutust sõbra huultel.

"Hans — sa tead, kus wiilib Gewa Marie? Palun, ära piina mind kauem, ütle kõik, mida tead. Kus ta on?"

Rippach hoidis sõbra kätt.

"Siin majas, Armin."

Leyden tuisatas.

"Siin majas?" küsis ta lähisedes.

"Jah, Doore õdede kaswatajaks. Saatust mängib imekult, mu pois. Ta wistab meile jälle, mida otsime."

Armin pühkis läega üle filmade ja otsaesise.

"Sa nägid teda? Kas ei tunnud ta sinu minu sõbra ära?"

"Õnneks ei ole teda näinud ja ta tema mind mitte. Tule, istu sitta minu juurde. Tahan sulle jutustada, kuidas kõik juhtus. Muidugi rääkisin sellest ka Doorele ja ta wanematele ja nad on meile abiks. Mu ämm on küll wäga kurb, et Gewa Mariest peab lahutama, sest ta sitta peetatse temast suurt lugu. Mu pruudi õed ei anna teda wistiski sulle nii kergesti tagasi, sest nad armastawad teda meeletult."

Rõõred mehed istusid ja Rippach jutustas, mis juhtunud. Ta rääkis sõbrale ka oma plaanist.

Armin kuuldas waljult põskutwa südamega. Näid, kus Gewa Marie leitub, hakkas ta hirmu

tundma, kas sundab ta neiu oma armastust tõendada ja las ei olnud pettumus armastuse ta südames häwatanud.

Sgatabes oli ta sõbra plaaniga nõus. Wõimalus, Ewa Mariet üfinda näha, oli talle suureks rõõmuks. Ta raputas südamilikult Nippachi läti.

"Täna sind, Hans. Seda oled ja hästi teinud," ütles ta liigutatult.

"Minule ei võlgnu ja tänu, mu pois. Olen rõõmus, et võin heaks teha seda, mis Burgwerbenis minu süü läbi juhtus. Näib aga tule mu pruudi ja ta wanemate juurde. Nad ootavad sind südamiliku kaastundega. Nad on armsad ja toredad inimesed, mis suguseid meie ringkonnast, tahjuts, nii harwa leida."

Armin tõusis püsti ja järgnes sõbrale.

Glutoas terwitas ta daamifid soojade tänu sõnadega. Proua von Soltenuu attas teda piinlikust seisukorrast üle sellega, et ütles:

"Olguse pärast ei tohiks meie teid sugugi aidata, sest et teie läbi meil suur kaotus on oodata. Preili Delius on meie maja hea waim, armastame teda kõil ja ei anna teda nii kergeti ära."

Armin sundles proua läti.

"Armas, austatatud proua, teie ei tea, miline troost see mulle on. Terwe aeg kartsin, et Ewa Marie kalkide, südamega inimeste juures on. Kui hea, et ta armastuse on wõitnud. Ta oli wiist wäga õnnetu."

"Jah, ta näis tihti kurb olewat, ehk ta seda küll ei näidanud. Arwastame, et põhjuselks walu isa surma pärast. Kuud wait — kuulen lapsi tulewat. Vähen kobe preili juurde. Balun jääge agarahulikult istuma, kuni ütlen, et kõil walmis."

Ta lahkus toast, kanna teised waitkides jäiwad istuma. Wäljas, korridoris, kohtas proua von Soltenuu Ewa Mariet ja lapsi.

Margarete ja Eufriede näitafid emale õstetuid roose, kes nende ilu üle imestas. Ewa Marie oli wahpeal oma lilled lauale puistanud.

"Dood, tawasti walifin teie meele järele, armuline proua?"

Proua von Soltenuu waatles lillesid.

"Kahlemata, armas laps. Kui ilusad nad on. Meed sin seame kreffkohta."

"Ka mina mõtlefin nii. Järelejäanud lilled puistame lauale, kui see teile ainult meeldib."

"Muibugi, muibugi. Balun, wõlke palitu seljast, ja siis kanname lilled söögituppa."

Ewa Marie astus oma tuppa, et riibest lahsti wõtta. Wärske õhl oli ta paleb punasels teinud ja ta muudu nii tõffjed filmad särastwad elamamalt. Ta rõõmuslas, et wõis kihluslauda ehitada. Doora oli olnud ta wastu alati südame-

lit ja armastuswääriline. Ewa Marie soowis talle südamest õnne. —

Proua von Soltenuu pööras wahpeal Margareete ja Eufriede poole.

"Teie wõlke wahpeal Doorale omad lilled ära anda. Ja jääge siis elutuppa. Preilik et ole täna teie jaoks aega. Loas letate weel ühe wõõra eest. Üks Doora peigmehe sõber jääb meile lõunaks."

Sel ajal kui lapsed tuppa läksid, tuli Ewa Marie tagasi. Proua von Soltenuu waatles rõõmsal pilgul sõwatat ilusat neidu. Ewa Marie nägi, oma kihsta kleidi peale waatamata, ilus ja suurtsugune wälja.

Proua von Soltenuu oli oma tütre kihluse üle õnnelik ja soowis kõigist südamest, et Ewa Marie Arminile andeks annaks. Ilma, et ta teadnud oleks, oli ta majas rikka Burgwerbeni pärija pruut elanud! Oli tõesti imestamiswäär, kui kindla iseloomuga oli Ewa Marie. Tal oleks wõinud olla hea elu ja ometi teenis ta siin ja tegi wabatahlikult seda, mis tema eelkäijad tagedate nägudega teinud!

"So, armas laps, wõlke lilled ja lähme söögituppa," ütles proua von Soltenuu sõbralikult ja wõttis ühe jao lillesid. Ewa Marie järgnes talle älejäanud lilledega, aimamata, mis tal ees seisis.

Söögitoas oli laud juba kaetud. Teener oli sellega praegu just walmis saanud. Proua von Soltenuu saatis ta wälja ja ütles, et ta enne tagasi ei tuleks, kuni ta saab kutsutud. — Siis pööras ta naeratades noore neiu poole.

"So, armas laps. Näib wõlke rahulikult talkitaba. Jätan Teid üksi, ja olen kindel, et kõil wäga ilus saab."

"Kaisun seda teha, armuline proua."

Proua von Soltenuu lahkus toast.

Ewa Marie kummardas lilledele üle ja hakkas tööle. Ta tahtis parajasti mõned isearanis ilusad lilled pruudi koha ette klaasi panna, kui üks awatt ja keegi fisse astus. Neiu ei waabanud üles, sest mõlles, et proua von Soltenuu weel lord tagasi tulnud. Kui aga keegi ta selja taha waitkides seisma jäi, pööras ta ümber.

Ta ehmatas. Alas roosidega kullus tal käest, ja ta kahwatuft näost wahtifsid suured silmad Armini peale.

Mõlemate lätega hoibis ta tooli leenist kinni seft, et tuisus. Armin astus ta juure, nagu tahats ta teda toetada. Ewa Marie taganes ja löi mõlemad käed põlewas häbis silmade ette.

"Ewa Marie, anna andeks, et sind ehmatasfin!" ütles E. yden tafasel, wärsawal hääl. Näib kus ta jälle Ewa Mariet nägi,

teadis ta alles, kui ütlemata armas oli ta temale.

Ewa Marie peab tormasid metsikud mõtted. Mis otsts Armin siit, kuidas sattus ta hia? Doore oli ennast kihlanud, peigmees pidi jääma lõunaks. Ei olnud kahluft, Armin oli majatütre lohnud. Piiritu walu waldas teda selle mõtte juures. Aga see mõte andis talle ka jõudu ennast koguda. Ta ei tahtnud ennast Armini ees alandada sellega, et talle näitaks, kui wäga kannataks. Ta ajas ennast sirgetks ja waatas walus tulsuwal näol Beydenile filmi.

"Herra von Beyden, palun lahkuge siit toasti! Siin majas ei tohi keegi aimata, et üksteist tunneme! Olen siin teenistuses, palun, jätke mind üksi!"

"Ei, Ewa Marie, ma ei lahku sinust enam. Näüd, kus ma sinu olen leidnud. Ewa Marie, miks lahkuft minust, ilma ütlemata, kas suudan oma süüd sinu wastu heaks teha?"

"Ma ei ole teid millegis süüdistanud, ja andeks ei ole mul teile midagi anda. Aga minge, ma palun, meid ei tohita koos näha."

Neiu kummardas, tõstis kaitse klaasi ja roosid üles. Armin tahtis teda aidata. Ewa Marie waatas talle hirmunud, piinatul pilgul otsta.

"Ei — tänan — palun, minge!" kogeles ta walust pool minestanult.

Armin astus tagasi.

"Ei, Ewa Marie, ma ei lähe enne, kui olen sulle kõik selgitanud. Ole rahulik ja ära karda. Keegi ei saa meid segama, usu mind. Proua von Soltenau teab, et sita tuln, et sinuga rääkida."

Ewa Marie waatas talle rahutu küsimusega otsta.

"Meil ei ole midagi enam rääkida, herra von Beyden."

"Siiski, Ewa Marie, mul on sulle nii palju ütelda."

Neiu surus oma piinas läed üksteisesse.

"Mis mõtleb teie pruut sellest?" Lüüdis ta meeletult.

"Minu pruut?"

"Jah, preili Doore, tean, et teie ennast täna temaga kihlaste."

See! lendas naeratus üle Armini näo.

"See on ektus, Ewa Marie. Mitte mina, waid mu sõber Rippach on see õnnelik peigmees. Tema läbi sain sinu siin wiibimiseft teada, ja sel ajal, kui sa lastega wäljas olid, tuln ma hia, et sinuga rääkida. Mul ei ole ühki teist pruuti, kui sina, Ewa Marie, ja ma loen ennast weel tänini sinu peigmeheks."

Ewa Marie raputas kõrjades pead.

"Mis jaoks see kõik? See kõik piinab ja alandab mind lõpmatult. Kirjutasin ju teile, et ialgi teie naiseks ei wõi saada."

"On siis su uhtus suurem, kui su armastus, Ewa Marie? Wõi ei armasta ja mind enam?"

Ewa Marie punastas ja waatas Arminile libeda etteheltega näkku.

"See on alatu teist, et mind alandate. Kuid waletada ma ei taha. Jah — ma armastan teid, wõib olla, ei suuda ma ialgi sellest armastuseft wõitu saada. Olen õnnetu, et seda häbitawat armastust ei ole jõudnud omast südamest kistuda. Kui see on uhtus, et parem tahaks surra, kui oma kätt mehele anda, kes mind ei armasta, siis on mu hinges tõesti olemas see uhtus! Wõimalik, et teie, kui mees, ei mõista, mis tahtsite minuga teha. Olen teile ka ammu juba andeks annud. Aga nüüd, palun teid, lõpetage see jutt. Wõtte uskuda, et see on mulle wäga piinlik."

Armin oli tõffelt kuulanud. Näüd astus ta Ewa Marie juurde.

"Ewa Marie — lasse mind rääkida. See, mida sa tooford kuulft, andis sulle õiguse mu armastuse juures kahelda. Tooford ei teadnud ma weel tšegi, mis sa mulle olid. Strutafin läe su järele, sest et su terwe olemine mu haiget südant rahustas. Naine, keda ma armastafin, pettis mind. Tooford oli see haw weel wärskle. Kui sind tundma õppisin, meelbis mulle kobe su waitne, ent naiselik olemine. Sa said mulle iga päewaga armsamaks. Sinu juuresolekul unustafin oma walu teise päraft. Kuid ma ei uskunud, et suudan weel kord kedagi armastada. Imelik testamendi määrus sundis mind naist wõtma. Sina näitafid mulle ainukesena, kellega kooselamine mulle ei oleks olnud piinaks. Siis kostsin sind, Ewa Marie. Ja ma ei petnud sind, ei ütelnud ialgi: „armastan sind, ehk küll uskusin, et ta ilma selletagi mu armastust usub. Sinu puhast hing ei oleks ta ialgi teist mu kosimiseft aru saanud. Ja siis tuli see õnnetu päew, kus su õnn purunes. Ewa Marie — ma ei suuda seda ialgi heaks teha, mis ma tooford sulle tegin! Aga kuula, mis minuga juhtus. Kui teada sain, et sa minu eest olid ära põgenenud, kui ma su kirja ja sõrmuse läes hoidsin — siis sain aru, et sind armastafin, et sind olin ammu juba armastanud. Ja mu igatsus su järele kaswas iga päewaga. Otsifin sind ja ei leidnud sind. Sa ei tea, kuidas kannatafin, kuidas hirmu tundftin su saatuse eest. Ja nüüd tuln Berliini, et salapolitseinikuf su elutohta wälja uurida lasta. Täna tahtsin temaga selle ä'e rääkida. Ja nüüd leidfin sind ootamata. Seisan ju

ees kui waene patune ja palun sinu usaldust. Armastatud sind, Ewa Marie, kas tahad mu armastatud naiseks saada?"

Ewa Marie oli Armini kõne ajal jõuetult tootlikke langenud. Tema hinges oli mõtlus. Kõik oleks ta annud, et oleks võinud ütelda: „Minu sind ja tahan su omaks.“ Kuid tal ei olnud armastust. Ja veel kord valu, alandust ja häbi kanda — selleks ei olnud tal jõudu.

Armin seisis kartlikult ootusega ta ees. Ewa Marie waatas walurikkalt talle silmi ja surus lüüd meeletohutadele.

„Et — ei — ma ei saa — ma ei suuda seda uskuda! See kõik on nii imelik, mul on valu, et minu pärast kannataste. Aga ma ei wõi uskuda teise armastuse sisse ja usaldada teid. Kui teie iseennast petate, kui wana armastus selle teise wastu ärtab? Ma ei suudaks seda kannatada.“

„Sa ei tarwitse seda karta, Ewa Marie. See õhtul kohtasin seda daami. Ma jäin ta wastu külmaks. Ta on wõimn mu üle kaotanud. Alnult sinu pitt elab mu südames, usu seda.“

Ewa Marie peitis oma tõmblewa näo läte wahela.

„Kui ma ainult uskuda suudaks!“ hädalbas ta taha. „Ma ei suuda, see kõik tuleb nii ootamatult. Andke mulle aega — pean enne wiimaste kuude piina unustama; aga kas ma jälle usaldama õpin, seda ei tee ma. Täna et suuda ma — täna mitte.“

Armini näole ilmus pettumuse ilme. Ja siiski ei võinud ta pahandada, sest et nõuda ei võinud, et Ewa Marie tema armastust usaldaks ja unustaks minewiku.

„Hei, Ewa Marie. Ma ei taha sind täna enam piinata. Sul peab aega olema, et mõtlesid leida usaldust minu wastu. Sellepärast tahan esialgul Burgwerbent sõtta. Kui siia jääksin, peaksin iga päew tulema ja sind paluma. Seda teen iseenelele mõimatuks. Sul peab rahu olema. Dotan sind Burgwerbenis, Ewa Marie. Kui sa mind weel armastad, siis tunned mu palawat igatsust ja jälgid mulle. Saan päewi lugema, kuni tuleb — sest sa tuleb, seda tean nii kindlasti, kui armastan sind. Ära lase mind täna oodata, Ewa Marie. Sinu wõorasema elab weel ikka teie majakeses. Ütlen talle, et ta su toa korda seab. Ja weel midagi, Ewa Marie, wõib olla, et see aitab su usku mu armastuse wastu wõita. Olen Burgwerbeni armastama õppinud, mul on seal palju tööd ja see rahustab mind. Et taha temast loobuda, Jumala nimel mitte. Kui sa aga minu juure tagasi ei tule, mitte minu naiseks ei saa, siis tõotan sulle püha wandega, et tasi loobun. Ma ei taha ühiki teist naist, sest armastan ainult

sind. Kolmekümnenadal märtsil on aasta lõpul. Kui sa mu naiseks saada tahad, tule tagasi, et mõistime enne seda aega pulmi pidada. — Ja nüüd lähem ma ja jätan sind üksi, sa seisa ju weel waewa't jalul, mine oma tuppa. Palun proua Soltenaud sind wabandada. Täna-sest peewast saadik oled selle maja wõoras. — Ela hästi, Ewa Marie, minu Ewa Marie! Näed, lähem röömsja lootusega, sest tean, et mulle järgneb.“

Ta mõttis õrnalt, õrnalt neiu kae ja suutles seda. Siis läks ta, ilma et weel kord ümber o'lets pööranud.

Ewa Marie tõusis rasket püsti. Ta oleks tahtnud nutta ja näerda ühel ajal. Kõik, mis Armin talle rääkinud, oli talle südame läinud, teda liigutanud ja trööstitund. Ta oli ütelda tahtnud: „Sinu sõnad teewad mind õnnelikuks, annawad mulle julgust ja usaldust su armastuse sisse uskuda.“ Kuid nüüd pidi ta ennast rahustama, et kõige üle, mis Armin talle ütelnud, järele mõelda. Kõik need sõnad olid tal südames, ühtki ei olnud ta unustanud. Waatamata oma hingelise seisukorra peale, lõpetas ta oma töö, enne kui warišewatel jalgadel oma tuppa läks.

Sinna jäi ta terweks päewaks. Proua von Soltenuu saatis talle toatüdrukuga sõõgi ja lastis ütelda, et rahulikult oma tuppa jääks.

* * *

Armin oli elutuppa tagasi läinud. Kõik ootasid teda põnemusega. Proua von Soltenuu saatis lapsed wälja, käskis aga neid mitte Ewa Mariet segada. Kui lapsed läinud, astus Rippach Leydeni juurde ja pani kae ta olale:

„Tuleb üksiinda tagasi, Armin?“

Leyden pööras oma kahwatu näo, milles weel erutus näha, sõbra poole. Ta filmad waatafid röömsalt.

„Weel ei wõi mä sulle midagi ütelda. Ewa Marie oli nii ehmatanud minu siinwõibimise üle ja erutatud selle üle, mida talle ütlesin, ja ei suutnud mulle wastust anda. Kuid üht tean — ta armastab mind endiselt. Ja see on trööstiks. Ütlesin talle, et ennem Burgwerbenist loobun, kui teise wõtan. See tõendab talle, kui ta rahulikult järele mõtleb, mu armastuse juurust.“

„See oli ka kõige parem abinõu, herra von Leyden,“ ütles proua von Soltenuu naeratades.

„Naine, kes armastab, ei tee oma mehele kaotust, kui ta neid kuidagi moodi saab ära hoida. Uusun, et loota mõite, waatamata selle peale, et Ewa Marie teile wastust ei annud.“

Tubakawabrik

„LEO SCHEER“

wõistleb syndikaadiga.

EESMÄRK:

kõrgewäärtusline kaup — odaw.

„Ka mina usun seda, ja pealegi weel nii kindlasti, et homme rahulikul Burgwerbeni tagasi sõidan. Ewa Marie tuleb järgi, niipea kui oma tundmuste üle on otsusele jõudnud.“

„Aga sellepärast ei tarwitse sa weel homme Burgwerbeni tagasi sõita!“ ütles Rippach mitte rahulolles sellega, et sõbrast nii ruttu peab lahuma.

„Siiski, ära hoiat mind finni. Ma ei sobi oma rahutusega teie rõõmsa seltskonnaga. Mul jääb ka weel nii mõndagi teha, et Burgwerbeni Ewa Marie wastuwõtmiseks korra seada. Mul on ka tundmus, nagu peaksin seal oma õnne peale ootama.“

„Siis pean juba nõus olema.“

Armin waatas naeratades Doore näkku.

„See ei saa sulle raske olema. Armuline preili muretseb selle eest, et warsti unustab.“

„Ärge ütlege. Aga ma saan Hansuga palju teie üle rääkima, et tal see lahutus oleks kergem.“

Lehden suudles preili kätt. Siis pööras ta proua von Soltenu poole.

„Armas, armuline proua, teie lahtus annab mulle julgust teie poole ühe palwega pöörata. Hoolitsege mu pruudi eest. Andke talle aega, et ta iseenese üle otsusele jõuab. Ewa Marie on kohusetruu inimene ja niipea kui ta ennast kogunud, algab ta jälle oma tööd. Kuid täna, palun, wabastage ta terweks päewaks.“

„See on arusaadaw, herra von Lehden. Põhimõttelikult on see mulle wõõra armas, et ta meil weel ei lahku, ehk ma teda süll tagasi ei oleks hoidnud. Mul ja lastel oleks wõõra kahju olnud. Lapsed armastawad preilit wõõra. Doen teie pruuti nüüd meie maja armsaks wõõraks ja meie kõik katume teha, mis iganes meie wõimuses seisab, et ta oma hingerahju jälle leiaks.“

„Täna teid selle eest südamest, armuline proua. See rahustab mind, kui tean, et Ewa Marie nii armsate inimeste juures viibib.“

„Ja mina tahan, niikaua kui preili Ewa Marie weel meil on, ta sõpruse wõita,“ ütles Doore soojalt. Ta noor õnnelik süda oli walmis Ewa Mariele amanema. Noore laswatajanna romantiline saatus liigutas teda.

Nüüd tõusis herra von Soltenu, kes seni traifides kuulanud, naeratades püsti.

„Kõige nende erutuste pärast ei tohi meie tarwilikku unustada, mu herrased. Räheme lauda. Kui weel kauemini ootame, läheb praad kõrbema. Anna käsi, et söö! lauale toodaks, Magdaleena. Ja nüüd luba lapsed sisse tulla, muudu tormawad nad siiski weel oma armsa preili tupp. Ja nende kaastunne on károrikas.“

Rippach surus Armini kätt.

„Nun kindlasti, et weel kõik heaks saab— Ja siis tulewad rõõmsad ja kahetõrdsed pulmad.“

* * *

Sõhtul, kui lapsed harilikul ajal magama läksid, ajas kohusetunne Ewa Mariet nende tupp. Ta oli wátselt juba täiesti rahulik.

Ta leidis laste juurest proua Soltenu. Natuke kohmetult astus ta proua juurde.

„Armuline proua, palun andeks, et ma täna ei ole oma kohuseid täitnud,“ ütles ta taw ja kartlikult.

Proua von Soltenu pani káe sõbraliku naeratuslega noore neiu piha ümber.

„Selle üle ärge tehke endale muret, armas Ewa Marie. Kas pole tõsi, ma wõin teid nii



Korsetid

terwishoidliseks

ja

arstliseks otstarbeks

Korsettide tööstus

A. WALDT.

TALLINN,

Maakri tän. 24. kort. 3.



ÄRGE UNUSTAGE,

et kõige soodsamalt ja maitserikkamas
walikus ostate

Pudu- ja Moodi-kaupa

E. AUNAPUU kauplusest
Wanaturukael nr. 12.

nimetada? Tean, et palju olete läbi elanud. Siis ei ole ka ime, et teie täna nende kahe meeskü tüdrukü kisa ei suutnud kannatada."

"Mis on Ewa Mariega?" hüüdis Elfriede ja tuli pikas walges ööfärgis lgemale ja surus end Ewa Marie wastu. Margarete järgnes kohe.

"Walutab su pea ifka weel, Ewa Marie? kas ei taha sa peawalu pulbrit wotta? küll näed, see aitab kohe."

Ewa Marie kummardas örnalt laste üle.

"Mu termis on juba palju parem. Homme olen jälle ikiesiti terve. Müüd aga ruttu woodi, miuidu külmetate ennaft."

"Ewa Marie, sa oled nutnud, sul on pu-nased filmad. Kas walutas pea hirmjasti?"

"Teie ei tohi Ewa Mariet sarnaste küsti-mustega tülitada, ta tarwitseb rahu!" hüüdis proua von Soltenau energiliselt, ja mõlemad lapfed ronisid sõnakuuletsikult woodi.

"Minge ka teie kohe woodi, armas Ewa Marie. Homme räägime weel midagi, eks ju, mu laps? Urwate, et olen teie ema. Kui teile nõu anda suudan, teen seda heameelega."

"Miks sa Ewa wastu nii hea oled, ema? küsis Margarete, kuna noor neiu tänulikult proua von Soltenau kätt suudles. Majaproua waatas lõbusalt tütrese poole.

"Kas ei olnud ma seda alati?"

"O, jah, sa oled kõigt inimeste wastu hea. Aga täna oled sa Ewa Marie wastu just nii, nagu meie ja Doore wastu."

Proua von Soltenau suudles lapsi.

"Noh, olen Ewa Mariega sõpruse sõlmi-nud, nagu teegi. Müüd aga head ööd, wäiksed ksfäforid!"

Proua von Soltenau lahkus toaft, ja Ewa Marie tahtis just parajasti oma tuppä minna, kui Elfriede tasakesi ta nime hüüdis.

"Ewa Marie!"

Neiu pööras ümber.

"Mis sa tahad, Elli?"

"Istu natukeseks ajaks mu woodile. Mul on sulle palju rääkida."

Ewa Marie oleks oma rahutute mõtetega üffi tahtnud olla, aga ta pööras siiski tagasi ja istus Elfriede woodi äärele. Seal tõusis ka juba Margarete lokiline pea patjade wahelt nähtawale. Mõlemad woodid seisid kõrwuti. Margarete haaras üle Elfriede woodi oma armsa preili käe. Ewa Marie ldi mõlemad käed nende ümber.

"Noh, teie wäiksed piinajad, mis on teil siis mulle rääkida?"

"Ah, Ewa Marie, kui kahju, et sa täna lõunalauas ei olnud. Oli nii tore. Magusaks söögiks oli külmetis ja meie saime Margaretega terve klaasi wahuweini. Sõime Doore ja ta peigmehe terwiseks."

(Järgneb).

Eestimaa Kinnitus Aktsia Selts

„EKA“

TALLINN, Pikk tän. 6. Tel. 12-59 ja 22-14.



Toimetab
elukinnitusi
kuldkroonides

Kirjutage post-
kaart, andke oma
sündimise aasta
ja kuupäew üles
ja Teie saate mak-
suta täitsa mitte-
kohustawa eri-
offerdi.

Järgmises numbris hakkab il-
muma ülihuwitaw ja haruldast
probleemi käsitaw F. C. Oberg'i
põnew romaan

Indialase kingitus.

See romaan on üks harulda-
sematest ja saab meie lugejatele
kahtlemata üliwäga meeldima.

Samas numbris algab ka India
kirjaniku Rabindranath Tagore üli-
kenä jutustus:

„Silmad“.

Hindmõistatus

Nr. 8 (74).

Ristsõnade mõistatus.

1	20	22	24			12	29	30	32	34
2					26		13			
3							14			
					8		28			
19			9							35
4								15		
			10							
	21	23		11				31	33	
5			25					16		
6								17		
	7							18		

Sõnade tähendus.

Pahemalt paremale.

1. Jagamist tähendaw sõna minewikus.
2. Igatsetud eesmärk.
3. Tärkab kewadel põldol.
4. Kehva inimese peawari.
5. Söömisega ühenduses olew sõna.
6. Ei püsti ega ristloodis.
7. Sügisene pahe.
8. Mida „Kaja“ siunab ja „Waba Maa“ ülistab.
9. Mida naised wärwimise juures tarwitawad.
10. Naine Piiblist.
11. Alewik Lõuna-Eestis.
12. Ärkamise aja tegelane.
13. Millega sõjas peagi harjutakse.
14. Mida arst haige juures kunagi ei unusta.
15. Nõrkade tugi ja lootus.
16. Tarwitatakse kangakudumisel.
17. Eesti kunstnik.
18. Wälja- ja ülespritsiw wool.

Ülewalt alla.

1. On joogikohtades sageli kuulda.
8. Julge, wahwa.
16. Reisija seltsiline.
19. Tuntud jõgi Euroopas.
20. Kallis wara.
21. Maakiht.
22. Üks aine olendrist.
23. Naise nimi.
24. Wankri osa.
25. Leidubenamjagu elumajade ligiduses.
26. Walguse nähtus.
27. Tähtjas tegur mereringwoolus.
28. Primitiivne sild.
29. Wanema põlwe naise nimi.
30. Kus laupäewiti käiakse.
31. Elawam ostu-müügi koht.
32. Kõõgiriist.
33. Meri Wahemeres.
34. Tarwitatakse usutlemisel ja pärimisel.
35. Ei esine ialgi huljana.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwähe tän. 16 kuni 24. maini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ Nr. 12 (78).

Oigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 aastakäik „Romaan“ 1924 liikõites; 2) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest; 3) Milli Malikas—wested I. „Romaani“ talitus.

Eriosakond meeste-, nalste-
ja lastesaabastele.

Kaubamaja

„SPORT“

Spordilabinõud,

Jalgpall,

Kergejõustik,

Tennis,

Raskejõustik,

Wõimlemine. Weesport.

Tallinnas, Narwa mnt. nr. 19.

Kõnetraat 23-00.

Mänguasjade eriosakond.

Riidekauplus
A. LAAMANN

Wene turu ja Narwa mnt. nurgal nr. 1/4
TALLINN Kõnetraat 14-52 TALLINN

Suures walikus:

Willast kostüümi-, mantli- ja kleidiriiet.
Woodri-, madratsi-, pesu- ja kardinariieteid.
Pleegitud ja pleekimata linase riiete ladu.

!!! Hinnad odavad !!!

ELU

on üllpõnew ja omapärane ajakiri.

„Oma silm on kuningas!“ „Ostke ja otsustage ise ajakirja „ELU“ üle!“

Müügil lehemüüjatel ja rmtkpl.

Hind 35 mrk.

„ELU“ talitus Tallinn, Jaani tän. 5/6.

Saadab proovinumbri 15 mk. eest.

Viimane uudis suitsetajatele!



PAPEROSI TOOTMISE APARAAT.

ZIGARETTEN-STOFFAPARAT.

АППАРАТ ДЛЯ НАБИВКИ ПАПИРОС.

Aparaat võtab automaatselt nii palju tubakat, kui lähe normaal paberossi jaoks vaja ja võimaldab, ärarippuv osavusest, öhe tunni jaoksul 600 ja rohkem paberossi valmistada.

Wõrdlemata:

- 1) Konstruksioonis ja wastupidawuses.
- 2) Tegewuses ja usaldatawuses.
- 3) Tubaka ümbertõotamises, peeneks jäänud tubakat pandagu ülemise renni osasse.

Aparaat võtab automaatselt normaal tubakahulga iga paberossi jaoks ja võimaldab, ärarippuvalt osavusest, 600 ja rohkem paberossi tunnis valmistada.

Pikaldase harjutamisega saab lühikese aja jaoksul osavuse kätte.

Aparaadid on järgmistes kauplustes

müügil:

Wennad Maasepp—S. Tartu mut. 13.

Georg Meyer—Pikk tän. 10.

Koretski—Saiakang 2.

Frankberg—Kullasepa tän. 10.

Lukjanow—Narwa, Suur tänaw 13.

Numbrites: 8, 10, 11 ja 12.

